

БІЛА КНИГА

«Програма монетизації пільг на проїзд
та отримання земельних ділянок
для ветеранів війни»

Усе, що пов'язано із ветеранською політикою в Україні, так чи інакше має більше спільного із пам'ятником Леніну, аніж із живим Сергієм Жаданом (нехай він простить мені таке порівняння). Сама логіка всього зв'язку «держава–ветерани» не просто застаріла і навіть не просто стара – вона радянська і шкідлива.

Те, ще мало працювати в тоталітарній країні, де ветерани це відпрацьований матеріал, який потрібно заховати подалі, як кітель у шафу, – не може працювати в демократичній державі, де ветеран має право голосу, свободу слова і почуття власної гідності.

З іншого боку, ми бачимо, як ця радянська система, з непрацюючими пільгами, з ідіотськими вшануваннями, з дезорганізованою організацією і переважно фальшивим, «фейковим» представництвом, створювалася і підтримувалася не тільки за часів СРСР. Ні, більшу – навіть тотально переважну – частину існування незалежної України цю радянську систему плекали і підтримували. Початок АТО змінив ситуацію з представництвом, стало кратно більше справжніх ветеранських організацій, асоціацій та об'єднань, було створено профільне міністерство. Але, як і раніше, старий радянський фундамент залишався незмінним. На нього мало вплинув навіть початок повномасштабної війни. Тільки вилізло з-під фундаменту декілька огидних щурів, і все.

У нас зараз є вікно можливостей, яке нам люб'язно надала війна. Як ціну за цю люб'язність вона принесла смерть, горе, вогонь... *і величезні проблеми, якщо ми цим вікном не скористаємось.*

Справді, подивимось на ситуацію відсторонено, згори. Як і будь-яка катастрофа, як і будь-яка криза, війна дає величезні шанси на зміни – ті зміни, які важко уявити в мирний час, або, точніше, у час стабільного електорального циклу. Політики в мирний час обмежені рейтингами, виборами, мітингами. Натомість у часи кризи отримують можливість здійснити радикальні зміни. Так було одразу після Революції Гідності – і так є зараз.

Але це вікно можливостей закривається..

Якщо ми не виправимо ветеранську політику, не пристосуємо її до вимог часу і здорового глузду, то не просто залишимося на місці. Ні, ми впадемо в прірву. Бо стара радянська система була готова з горем обробляти постійно зменшувану кількість ветеранів, до яких належали учасники Другої світової і колоніальних війн Радянського Союзу. Вже при появі сотень і тисяч нових ветеранів після 2014 року система почала захлинатись. Це ми побачили наживо: бійки в маршрутках через пільгові місця, конфлікти навколо сумно відомих «двох гектарів», мітинги і демонстрації на вулицях. Не так важко уявити, що буде після масової демобілізації плюс-мінус мільйона майбутніх ветеранів, нинішніх бійців Сил оборони України.

Робота, яку провела команда «Мрії» (і лапки тут тільки і виключно на вимогу правил пунктуації) має на меті скористатися вікном можливостей, що вже майже зачинилося. Реформи треба проводити сьогодні, а не завтра, а краще було б вчора, аніж сьогодні.

Ми всі мріємо про тихе, мирне і стабільне завтра. Але для цього треба швидко і багато працювати сьогодні.

**Юрій Гудименко, молодший сержант ЗСУ у відставці,
засновник ГО «Українське об'єднання "Мрія"»**

1	Проблематика, основні завдання та очікувані результати	
1.1.	Мета документа	5
1.2.	Актуальність питання	6
1.3.	Короткий опис програми монетизації пільг	7
1.4.	Очікуваний вплив на добробут ветеранів	8
1.5.	Соціальна інтеграція	9
1.6.	Проблеми наявної системи пільг, які здатна вирішити монетизація	9
1.7.	Монетизація як елемент реформи транспортної системи	10
2	Аналіз законодавства та судової практики	
2.1.	Огляд чинного законодавства щодо пільг на проїзд для ветеранів	11
2.2.	Огляд чинного законодавства щодо пільг на отримання земельних ділянок для ветеранів	16
2.3.	Аналіз судової практики у сфері пільг для ветеранів	19
2.4.	Опис проблематики наявної пільгової системи	21
2.5.	Висновки та рекомендації	26
3	Результати проведення фокус-групи ветеранів	
3.1.	Методика проведення фокус-груп ветеранів війни	27
3.2.	Кількість учасників фокус-групи та їх демографічний склад	29
3.3.	Результати фокус-групи ветеранів війни щодо використання пільг на безплатний проїзд	30
3.4.	Результати проведення фокус-групи ветеранів війни щодо задоволення наявними пільгами на безплатний проїзд	30
3.5.	Результати проведення фокус-групи ветеранів війни щодо використання пільг на першочергове відведення земельних ділянок	30
3.6.	Результати фокус-групи ветеранів війни щодо задоволення наявними пільгами на першочергове відведення земельних ділянок	31
3.7.	Висновки проведеного фокус-групового дослідження	31
4	Відповіді від об'єднаних територіальних громад	
4.1.	Збір та аналіз даних	32
4.2.	Відповіді від ОТГ щодо забезпечення ветеранів земельними ділянками	33
4.3.	Аналіз отриманих відповідей	33
4.4.	Основні проблеми збору даних	34
4.5.	Інфографіка	34
4.6.	Висновки	42

5	Пропозиції щодо монетизації пільг	
5.1.	Переваги монетизації для ветеранів	43
5.2.	Переваги монетизації для держави	45
5.3.	Механізми вибору між старою системою пільг та монетизацією	46
5.4.	Приклади успішної монетизації пільг в інших країнах	48
6	Проекти нормативних актів	
6.1	Мета, завдання, механізми реалізації та вплив на бюджет країни проекту «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у грошовій формі»	51
6.1.7.	Проект «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у грошовій формі»	53
6.2	Мета, завдання, механізми реалізації та вплив на бюджет країни проекту «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у грошовій формі»	56
6.2.7.	Проект «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у грошовій формі»	57
6.3.	Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо монетизації пільг»	59
6.4.	Проекти нормативно-правових актів на час дії воєнного стану	61
6.4.1.	Проект «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у формі участі в державних програмах»	61
6.4.2.	Проект «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у формі участі в державних програмах»	62
7	Висновки та рекомендації	
7.1.	Загальні висновки щодо доцільності монетизації пільг	64
7.2.	Рекомендації для уряду та законодавців	65
7.3.	Подальші кроки для впровадження програми	71

Проблематика, основні завдання та очікувані результати

1.1. Мета документа

За допомогою глибокого та всебічного аналізу вказати на можливості вдосконалення системи пільг ветеранам у частині права на безплатний проїзд та на першочергове відведення земельних ділянок, передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту») через введення грошової форми розрахунку (далі – монетизація).

Документ покликаний вирішити проблему наявної системи надання пільг, розкрити переваги і недоліки монетизації, а також представити конкретні пропозиції та рекомендації щодо впровадження зазначеного механізму в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Необхідність пошуку прогресивних рішень постала в результаті попереднього аналізу системи пільг, який виявив низку проблем, пов'язаних з їх практичною реалізацією. Зокрема, під час дослідження було встановлено, що значна частина ветеранів не може повною мірою скористатися своїм правом на безплатний проїзд та отримання земельних ділянок через відсутність уніфікованого підходу до виконання цих положень закону на місцевому рівні, а також через проблеми з фінансуванням та неефективне адміністрування.

Відтак було проведено додатковий аналіз судової практики, що стосується захисту прав ветеранів у сфері надання пільг, а також розглянуто міжнародний досвід у цій сфері. Результати дослідження продемонстрували, що монетизація пільг, зокрема пільг на проїзд та відведення земельних ділянок, є потенційно ефективним рішенням для врегулювання зазначених проблем. Запропонований механізм здатен забезпечити прозорість, підзвітність і справедливість пільгового забезпечення, а також надати ветеранам більше гнучкості у використанні своїх прав.

Отже, у цьому документі розглянуто можливість впровадження монетизації відповідно до чинного законодавства як механізму підвищення ефективності пільгових програм для ветеранів. Коли в тексті йдеться про грошову компенсацію, маються на увазі пропозиції, що стосуються повоєнного періоду та відповідають нормам чинного законодавства.

Водночас, в умовах воєнного стану ми підтримуємо надання можливості заміни застарілих пільг на інші державні сервіси та послуги, які відповідатимуть реальним потребам ветеранів. Ми також усвідомлюємо необхідність і готові долучитися до комплексного оновлення законодавства про ветеранів, що передбачатиме перегляд підходів до сутності й призначення пільг для цієї категорії громадян.

Основними завданнями документа є:

Оцінка поточного стану пільгових програм. Документ описує наявні пільги для ветеранів на проїзд та отримання земельних ділянок.	Аналіз проблем наявної системи пільг. Виявлення її основних стримуючих факторів і недоліків.	Результати досліджень. Представлення результатів опитування ветеранів і відповідей від об'єднаних територіальних громад (ОТГ) щодо використання та задоволення наявною системою пільг на проїзд та на отримання земельних ділянок.
Законодавчий аналіз. Огляд чинного законодавства та судової практики щодо зазначених пільг для ветеранів.	Проекти нормативних актів. Пропозиції щодо нових нормативних актів, які впроваджують монетизацію пільг.	Рекомендації та подальші кроки. Надання конкретних рекомендацій для уряду та законодавців щодо впровадження програми монетизації пільг.

1.2. Актуальність питання

Монетизація пільг для ветеранів є актуальною і важливою темою для України з кількох причин:

- Неефективність чинної системи.**

Сучасна система пільг часто не задовольняє потреби ветеранів через складність нормативних процедур, бюрократичні перепони та обмежену доступність.
- Нерівномірний розподіл ресурсів.**

Наявна система пільг не завжди забезпечує справедливий розподіл ресурсів, що призводить до соціальної нерівності серед ветеранів.
- Економічна доцільність.**

Монетизація пільг може сприяти більш ефективному використанню державних ресурсів, зменшенню корупційних ризиків і підвищенню прозорості в розподілі допомоги.
- Соціальна інтеграція.**

Надання ветеранам грошової компенсації замість пільг може сприяти їх кращій соціалізації, надаючи можливість самостійно вирішувати, як розпоряджатись наданими гарантіями.
- Міжнародний досвід.**

Багато країн успішно впровадили програми монетизації пільг, що свідчить про ефективність такого підходу та раціональність його адаптації в Україні.

1.3. Короткий опис програми монетизації пільг

В умовах воєнного стану програма монетизації пільг для ветеранів передбачає можливість вибору між отриманням грошових компенсацій (або участю в інших державних програмах) та використанням традиційних пільг.

Основні компоненти програми включають такі положення:

- **Ідентифікація бенефіціарів.**
Визначення категорій осіб, які матимуть право на вибір між монетизацією та пільгами.
- **Вибір форми отримання преференцій.**
В умовах воєнного стану ветерани можуть обирати між отриманням грошових компенсацій (або участю в інших державних програмах) чи використанням безкоштовного проїзду та пільги на відведення земельних ділянок. Інформація про це має відображатися в їхньому онлайн-посвідченні.
- **Перехід від монетизації до безплатного проїзду.**
Ветерани мають можливість змінювати вибір між монетизацією та пільгою на проїзд один раз на місяць. Зміни набувають чинності з 1-го числа наступного місяця після подання запиту.
- **Оцінка земельних ділянок.**
Земельні ділянки для ветеранів оцінюються за ринковою вартістю, що забезпечує справедливую компенсацію.
- **Використання грошових компенсацій за земельні ділянки.**
Грошові компенсації за земельні ділянки можуть бути витрачені на придбання землі, квартир, а також на оплату оренди житла, землі, іншого рухомого чи нерухомого майна тощо. Це надає ветеранам більше фінансової свободи та можливостей для поліпшення їхніх житлових умов.
- **Механізм виплат.**
Створення прозорого та ефективного механізму надання грошових компенсацій через банківські рахунки або інші фінансові інструменти.
- **Моніторинг та оцінка.**
Впровадження системи моніторингу та оцінки ефективності програми монетизації пільг, включаючи зворотний зв'язок від ветеранів.
- **Законодавче забезпечення.**
Розробка та прийняття нормативних актів, що регулюють впровадження та функціонування програми монетизації пільг.

Програма спрямована покращити якість життя ветеранів, забезпечити більшу фінансову свободу та зменшити адміністративне навантаження на державні органи. Вона також передбачає підвищення прозорості та підзвітності використання державних коштів, що сприятиме зміцненню довіри громадян до уряду та системи соціального захисту.

1.4. Очікуваний вплив на добробут ветеранів

Впровадження монетизації пільг матиме значний позитивний вплив на життя ветеранів.

Серед основних очікуваних результатів можна виділити:

Підвищення рівня фінансової незалежності.
Можливість отримувати грошову компенсацію надасть ветеранам більшу свободу у виборі способів використання власних ресурсів. Це дозволить їм ефективніше планувати свій бюджет і обирати форму державної підтримки відповідно до особистих потреб.

Зменшення бюрократичних бар'єрів.
Монетизація знизить потребу ветеранів у зверненні до державних установ для підтвердження своїх пільг. Це дозволить спростити доступ до державної допомоги та зменшити витрати часу і зусиль на отримання цих пільг.

Покращення житлових умов.
Ветерани, які скористаються компенсацією за земельні ділянки, зможуть використовувати ці кошти на придбання або ремонт житла, що безпосередньо вплине на їхній добробут.

Підвищення соціальної впевненості.
Підтримка відповідно до потреб замість застарілих пільг надасть ветеранам відчуття самостійності та контролю над власними рішеннями, що позитивно позначиться на їхній психологічній стійкості та соціальній адаптації.

1.5. Соціальна інтеграція

Монетизація пільг допоможе зробити повернення до цивільного життя ветеранів більш якісним:

Зменшення соціальної ізоляції.

Ветерани часто стикаються з труднощами у взаємодії з державними структурами для отримання пільг, що підсилює їхню відчуженість. Монетизація пільг усуне ці перешкоди та надасть їм можливість більше взаємодіяти з суспільством без прив'язки до державних установ.

Інклюзія в місцеві громади.

Грошові компенсації замість земельних ділянок нададуть ветеранам більше можливостей у виборі житла, що дозволить їм оселятися в місцях з кращими умовами для соціальної інтеграції та участі в місцевих ініціативах.

Розширення можливостей працевлаштування.

Отримані кошти ветерани можуть використати для навчання, перекваліфікації або створення власного бізнесу, що сприятиме їхній інтеграції в ринок праці та підвищенню економічної активності.

Підтримка психосоціальної реабілітації.

Вільний доступ до фінансових ресурсів замість пільг сприятиме психосоціальній реабілітації ветеранів, дозволяючи їм відчувати більшу впевненість у власних силах та можливостях.

1.6. Проблеми наявної системи пільг, які здатна вирішити монетизація

Прозорість і справедливість розподілу ресурсів.

Наявна система пільг часто спричиняє нерівномірний розподіл ресурсів, зокрема через різні можливості доступу до пільг у різних регіонах. Монетизація пільг уніфікує підходи та забезпечить кожному ветерану рівні можливості отримати фінансову компенсацію.

Подолання проблеми транспортних пільг.

Чинна система пільг на проїзд залежить від місцевих перевізників, багато з яких відмовляються виконувати свої обов'язки. Монетизація дозволить уникнути цього, надаючи ветеранам можливість самостійно вирішувати, як використовувати отримані кошти для пересування.

Адміністративна ефективність.

Наявна система пільг обтяжена складними бюрократичними процедурами. Монетизація зменшить обсяг адміністративної роботи та зробить систему підтримки ветеранів більш ефективною.

Можливість для подальшого розвитку системи пільг.

Грошова компенсація дозволить з часом адаптувати систему, надаючи можливості впроваджувати нові форми підтримки, як-от субсидії на житло чи кредити для бізнесу, а також розширювати категорії пільговиків.

1.7. Монетизація як елемент реформи транспортної системи

Монетизація пільг для ветеранів може стати ключовим елементом у реформуванні транспортної системи України, прискорюючи процес змін та підвищуючи ефективність використання державних коштів.

■ Зменшення тіньового ринку пасажирських перевезень.

Нині значна частина перевізників відмовляється виконувати законодавчі вимоги щодо надання пільг на проїзд ветеранам. Це сприяє розвитку тіньового ринку транспортних послуг. Монетизація дозволить легалізувати та спростити оплату послуг перевізникам, що сприятиме зменшенню тіньових схем у цій сфері.

■ Підвищення якості транспортних послуг.

Оскільки ветерани отримуватимуть фінансову компенсацію замість пільг на проїзд, вони матимуть можливість самостійно обирати якісніші транспортні послуги. Це може стимулювати перевізників покращити сервіс, оскільки зростатиме конкуренція за пасажирів.

■ Прозорість у фінансових операціях.

Запровадження монетизації вимагає розвитку системи автоматизованого обліку транспортних операцій. Це підвищить прозорість фінансових потоків у галузі пасажирських перевезень і дозволить контролювати реальні обсяги наданих послуг, що сприятиме боротьбі з корупцією.

■ Відповідність європейським стандартам.

Впровадження монетизації узгоджується з європейськими вимогами щодо реформування транспортної системи, які Україна взяла на себе відповідно до угоди про асоціацію з ЄС. Це допоможе державі рухатися до інтеграції в європейську транспортну інфраструктуру та підвищити довіру міжнародних партнерів.

■ Ефективніше використання державних коштів.

Наявна система пільг передбачає субсидування перевізників для покриття пільгових перевезень, однак ці кошти не завжди доходять до тих, хто справді потребує допомоги. Монетизація дозволить адресно спрямовувати державні ресурси ветеранам, що забезпечить більш раціональне використання бюджетних коштів.

Аналіз законодавства та судової практики

2.1. Огляд чинного законодавства щодо пільг на проїзд для ветеранів

Основним нормативно-правовим актом, який регламентує питання надання пільг ветеранам війни, є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» № 3551-ХІІ від 22 жовтня 1993 року (далі – «Закон про статус ветеранів»). Вказаний закон встановлює коло осіб, які визнаються ветеранами.

Ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. **До ветеранів війни належать:**

- учасники бойових дій;
- особи з інвалідністю внаслідок війни;
- учасники війни.

Законодавство про статус ветеранів є досить динамічним. З початку російського повномасштабного вторгнення в Україну тільки в профільний закон зміни і доповнення вносились 13 разів. Зокрема, уточнювались статуси та переліки осіб, які належать до ветеранів війни, зміст передбачених законом пільг, деталізувався зміст та порядок ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни. Оновлення ветеранського законодавства здійснювалось і на рівні підзаконних нормативно-правових актів.

Правовою основою для надання ветеранам пільг на проїзд є статті 12, 13 «Закону про статус ветеранів». На підставі вказаних норм запроваджені такі пільги:

Безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни). Пільгові перевезення пасажирів, які відповідно до законодавства мають такі права, забезпечують автомобільні перевізники, які здійснюють перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування. При цьому законодавством не встановлено будь-яких обмежень щодо кількості пільгових місць у транспорті чи протягом одного маршруту. До цього виду транспорту належать автобуси, трамваї, тролейбуси, метрополітен тощо.

Згідно зі статтею 37 Закону України «Про автомобільний транспорт» автомобільному перевізнику, який здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, забороняється відмовлятися від пільгового перевезення, крім випадків, передбачених законом.

Автомобільний перевізник зобов'язаний здійснювати перевезення пасажирів із квитками і пасажирів, яким згідно із законодавством надано пільги щодо плати за проїзд.

Безплатний проїзд залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів (учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни). Для отримання пільги ветерану необхідно звернутись до каси за пільговим квитком або пред'явити відповідне посвідчення водію.

Безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-відсотковою знижкою (учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни III групи).

Безплатний проїзд один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом. Ця пільга надає право особам з інвалідністю внаслідок війни I і II групи на безплатний проїзд один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжуючого), – 50-відсоткові знижку вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту. Пільгові квитки надаються в обмін на талони за пред'явленням листа талонів і пільгового посвідчення про право на пільгу. Талони на проїзд дійсні протягом визначеного строку, вказаного на листі талонів.

Користування міжміським транспортом зазначених видів у період з 1 жовтня до 15 травня з 50-відсотковою знижкою вартості проїзду без обмеження кількості поїздок (особам з інвалідністю внаслідок війни та особам, які супроводжують у поїздках осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжуючого)). Пільговий квиток на проїзд можна придбати в касі.

Порядок надання пільг, передбачених Законом України «Про статус ветеранів», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 94 від 16 лютого 1994 року. Стаття 3 вказаної Постанови передбачає, що пільги на безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі), автомобільним транспортом загального користування (за винятком таксі) в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів надаються незалежно від місця проживання осіб, яким надані пільги.

Пільги на проїзд залізничним, водним, повітряним, міжміським автомобільним транспортом можуть надаватися на території інших держав, якщо укладено відповідні міждержавні договори (угоди).

Варто зауважити, що на законодавчому рівні вже здійснювались заходи із впровадження механізму монетизації пільг на проїзд для ветеранів. Так, 6 грудня 2016 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» № 1774-VIII. Згідно з п. 8 прикінцевих та перехідних положень вказаного закону було передбачено, що пільги з оплати послуг проїзду усіма видами міського, приміського та міжміського транспорту можуть надаватися в готівковій формі в розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України. Таким чином, законодавець наділив Кабінет Міністрів України повноваженнями визначати порядок надання грошового еквіваленту вартості послуг проїзду всіма видами міського, приміського та міжміського транспорту. Вказана правова норма залишається чинною.

Окрім чинних нормативно-правових актів України, слід звернути увагу на існування низки законопроектів, спрямованих на реформування пільгової системи проїзду для ветеранів. Зокрема, у Верховній Раді зареєстровано законопроект №5651 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пільг з оплати проїзду та деяких інших пільг» від 11.06.2021, внесений Кабінетом Міністрів України.

Вказаний проєкт Закону передбачає, що пільги, встановлені законодавством, зокрема щодо оплати проїзду ветеранам війни та особам з інвалідністю внаслідок війни, надаються на підставі відповідних рішень органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій у визначених ними порядку та розмірах у формі грошової компенсації. Проте на розгляд у першому читанні проєкт Закону досі не винесли.

Впровадження монетизації пільг на проїзд для ветеранів перебуває у прямій залежності з реформуванням ринку пасажирських перевезень, тому актуальним є питання аналізу законодавства та поточних законопроектів у цій царині.

У Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. №430-р, прямо вказується, що *пасажирські перевезення стали заручниками масових пільгових перевезень пасажирів, збитки від яких не компенсуються належним чином ні з державного, ні з місцевих бюджетів. Так, в Україні діє недосконала система компенсації пільгових перевезень (частково впроваджений принцип «користувач платить за послуги») та не запроваджено механізм реалізації та фінансування суспільно важливих перевезень, як це передбачено європейським законодавством.*

Національна транспортна стратегія відносить до переліку загальних проблем, що потребують розв’язання, **неефективну і неконтрольовану систему оплати проїзду пасажирами в автомобільному транспорті.**

- Відсутність системи фіксації кількості поїздок пільгових категорій українців у громадському транспорті є суттєвою перешкодою для проведення якісних та обґрунтованих розрахунків як щодо сум, необхідних для фінансування монетизації, так і для загального розуміння маршрутів та обсягів переміщення ветеранів за допомогою громадського транспорту.
- Механізм готівкових розрахунків у громадському транспорті з видачею роздрукованих талонів містить низку суттєвих недоліків, які ускладнюють можливість об’єктивного обліку. Внаслідок цього виникають невідповідності на етапі виплати відшкодування перевізникам, що часто проковує конфлікти водіїв з ветеранами, які бажають скористатись пільговим правом на проїзд.

Натомість безконтактна оплата за проїзд з використанням валідаторів чи інших пристроїв сканування забезпечує прозорий облік кожної транзакції, допомагаючи відслідковувати всі платежі. Такий підхід сприяє боротьбі з корупцією, оскільки всі операції фіксуються, що знижує можливості для маніпуляцій з готівкою. Використання валідаторів дозволяє суттєво зменшити ризики шахрайства завдяки електронній реєстрації кожного платежу.

Впровадження валідаторів допомагає об'єктивно відстежувати пасажиропотік, сприяючи покращенню планування транспортних маршрутів. Модель безконтактної оплати дозволяє розробити системи точного обліку перевезень пільгових категорій, запобігаючи надмірному навантаженню на бюджет, або ж навпаки, не допускаючи випадків недофінансування перевізників.

Національна транспортна стратегія передбачає необхідність підвищення якості пасажирських перевезень відповідно до законодавства ЄС через впровадження нових технологій та інтелектуальних транспортних систем для поліпшення якості надання транспортних послуг, систем інформування про надані послуги, впровадження електронної та інтегрованої автоматичної системи оплати проїзду.

Процес європейської інтеграції України також передбачає необхідність переходу до моделі оплати транспортної роботи. Україна взяла на себе зобов'язання впроваджувати в українське законодавство вимоги Регламенту 1370/2007/ЄС, який імплементує застосування моделі Public Service Obligation, тобто моделі, за якої органи державної влади або місцевого самоврядування будуть укладати відповідні договори з перевізниками про виконання певної транспортної роботи – перевезення пасажирів на визначеному маршруті з дотриманням встановлених замовником критеріїв.

Вказана модель передбачає, що перевізник отримає компенсацію за надані ним послуги на ринкових умовах. Фінансові результати перевізника не залежатимуть від частки пільгових категорій у загальному обсязі перевезених пасажирів.

Попри очевидну корисність впровадження моделі Public Service Obligation, рівень виконання Україною своїх євроінтеграційних зобов'язань у транспортному секторі є низьким. Більшість положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, які передбачали реформування сфери пасажирських перевезень відповідно до європейської моделі, залишилися невиконаними або простроченими.

Прийняття законів для впровадження моделі оплати за транспортну роботу в міському та приміському громадському транспорті, а також розробка необхідних підзаконних актів відкриють шлях не лише до переходу на сучасну загальноєвропейську модель функціонування і фінансування транспорту, а й до впровадження прорахованої адекватної моделі монетизації пільг за проїзд для ветеранів. Це також дозволить Україні наблизити своє національне транспортне законодавство до стандартів ЄС, що має критичне значення на шляху руху України до членства в ЄС.

Від 25.02.2021 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування системи перевезень пасажирів автомобільним та міським електричним транспортом відповідно до стандартів Європейського Союзу» №5149.

Він передбачає нову філософію організації перевезень, а саме впровадження механізму надання транспортних послуг як послуг загального економічного інтересу із залученням коштів відповідних бюджетів.

Законопроект надає організаторам перевезень автомобільним транспортом можливість обирати між двома моделями роботи: громадськими та комерційними послугами з перевезення пасажирів. Організатори перевезень автомобільним транспортом також матимуть можливість закупівлі громадських послуг із перевезення пасажирів відповідно до законодавства про публічні закупівлі.

Важливим є те, що законопроект створює правову основу для впровадження в галузі сучасних ІТ-рішень, що допоможуть максимально диджиталізувати процеси «організатор–перевізник–пасажир». Крім того, удосконалюються механізми фінансового забезпечення права на пільговий проїзд як державної соціальної гарантії.

Відповідно до вищенаведеного законопроекту Кабінет Міністрів України повинен затвердити порядок надання пільг з оплати проїзду в готівковій формі (монетизація пільги на проїзд).

Також прямо вказується на необхідність затвердження технічних вимог до автоматизованих систем обліку оплати проїзду, що мають забезпечувати інтероперабельність засобів реєстрації електронних квитків, які надають право на одержання транспортних послуг пільговими категоріями громадян. Інтероперабельність передбачає здатність засобів реєстрації електронних квитків взаємодіяти та обмінюватися даними без технічних перешкод.

В доповнення до вказаного вище законопроекту № 5149 у Верховній Раді України розглядають низку додаткових проєктів: «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження довгострокових бюджетних зобов'язань з фінансування громадських послуг з перевезення пасажирів відповідно до стандартів Європейського Союзу та посилення фінансових гарантій забезпечення прав громадян на пільговий проїзд» № 5150 від 25.02.2021, «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо врегулювання окремих питань, пов'язаних із запровадженням громадських послуг з перевезення пасажирів» № 5151 від 25.02.2021, «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо підвідомчості справ про порушення правил при наданні громадських послуг з перевезення пасажирів» № 5152 від 25.02.2021, та «Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо особливостей здійснення закупівель громадських послуг з перевезення пасажирів» № 5185 від 02.03.2021. Вказані проєкти вносять зміни до Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про публічні закупівлі» та спрямовані на впровадження системних змін, які б сприяли переходу до європейської моделі перевезень.

Станом на жовтень 2024 року наведені законопроекти не ставились на голосування в парламенті.

2.2. Огляд чинного законодавства щодо пільг на отримання земельних ділянок для ветеранів

Питання надання ветеранам пільг на отримання земельних ділянок також врегульоване Законом про статус ветеранів.

Відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 12 «Закону про статус ветеранів» учасникам бойових дій надаються такі пільги: першочергове забезпечення житловою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом.

Пільги особам з інвалідністю внаслідок війни регламентуються у ст. 13 «Закону про статус ветеранів». Так, відповідно до абз. 2 п. 18 ч. 1 ст. 13 цього Закону органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу особам з інвалідністю внаслідок війни в будівництві індивідуальних житлових будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку.

Першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт житлових будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом також передбачено для учасників війни (п. 13 ч. 1. ст. 14 зазначеного Закону).

Забезпечення вказаних пільг належить до компетенції місцевих органів влади.

Зокрема, відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва.

Земельне законодавство встановлює розміри земельних ділянок, що відводяться громадянам:

- земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства – не більше 2,0 гектара;
- земельні ділянки для ведення садівництва – не більше 0,12 гектара; для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах – не більше 0,25 гектара, у селищах – не більше 0,15 гектара, у містах – не більше 0,10 гектара;
- земельні ділянки для індивідуального дачного будівництва – не більше 0,10 гектара.

Процедура відведення земельних ділянок у власність передбачає декілька етапів.

Подання клопотання із зазначенням цільового призначення земельної ділянки та її орієнтовних розмірів, графічних матеріалів, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки.

Відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність, розглядає клопотання в місячний строк і дає дозвіл на розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або надає мотивовану відмову в його наданні.

Орган, до якого ветеран має звернутись для ініціювання процедури відведення земельної ділянки, залежить від місця розташування такої ділянки та її цільового призначення. Для відведення земель комунальної власності в межах населених пунктів слід звертатись до відповідної місцевої ради. Питання земель державної власності розглядають районні державні адміністрації або обласні державні адміністрації (якщо питання стосується земель державної власності в межах міст обласного значення та за межами населених пунктів).

Запровадження воєнного стану в Україні істотно вплинуло на всі сфери життя, у тому числі й на регулювання земельних відносин. 19 листопада 2022 року набрали чинності зміни до Земельного кодексу України, відповідно до яких під час дії воєнного стану земельні відносини регулюються з урахуванням таких особливостей: безоплатна передача земель державної, комунальної власності у приватну власність, надання дозволів на розроблення документації із землеустрою з метою такої безоплатної передачі, розроблення такої документації забороняється (пп. 5 п. 27 розділу X Земельного кодексу України).

Отже, на сьогодні законодавство повністю заблокувало можливість для учасників бойових дій, учасників війни та осіб з інвалідністю внаслідок війни реалізувати своє законне право на першочергове відведення земельних ділянок.

У Парламенті зареєстровано низку законопроєктів, які стосуються земельних прав та пільг для ветеранів. Зокрема, проєкт Закону «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо відновлення прав деяких категорій громадян на приватизацію земельних ділянок під час дії правового режиму воєнного стану на території України» № 8366 від 23.01.2023 передбачає, що положення пп. 5 п. 27 розділу X Земельного кодексу України не будуть поширюватись серед іншого на безоплатну передачу земельних ділянок у приватну власність громадянам України, які відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» визнаються учасниками бойових дій. Таким чином, законопроєкт пропонує скасувати мораторій на відведення земельних ділянок учасникам бойових дій.

У Верховній Раді України також опрацьовуються ідеї щодо пільгового надання ветеранам земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Тільки протягом 2023 року було зареєстровано низку законопроектів, спрямованих на реалізацію такої пільги.

- Законопроект № 10027 від 11.09.2023 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення реалізації права учасників бойових дій та сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України при відведенні їм земельних ділянок за рахунок земель державної і комунальної власності» та законопроект № 10027-1 від 20.09.2023 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права учасників бойових дій та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України на відведенні їм земельних ділянок за рахунок земель державної та комунальної власності» передбачають створення резервного фонду земель у розмірі до 20 % площі усіх сільськогосподарських угідь, що були в постійному користуванні відповідних підприємств, установ та організацій, із якого забезпечується безоплатна передача земельних ділянок у приватну власність учасникам бойових дій.
- Законопроекти № 9086, № 9086-1 «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель, які не використовуються за призначенням державними сільськогосподарськими підприємствами, установами, організаціями, що не здійснюють свою господарську діяльність в установленому порядку, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, відведення земельних ділянок учасникам бойових дій» передбачають, що одним з проявів підтримки для тих учасників війни проти росії, які мають право на приватизацію земельних ділянок для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд, має стати і законодавче забезпечення їм права на приватизацію таких земельних ділянок навіть в умовах воєнного стану.
- Окрім ініціатив, спрямованих на пільгове надання земельних ділянок у власність, у парламенті зареєстровані й інші законопроекти щодо пільг у земельних відносинах. Зокрема, проект Закону «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо пільгового надання в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності учасникам бойових дій» № 10417 від 19.01.2024 містить пропозицію про вдосконалення процедури надання в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності учасникам бойових дій з числа осіб, статус учасника бойових дій яким надано відповідно до пунктів 19-25 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Ці суб'єкти мають право на оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності для ведення, особистого селянського господарства в розмірі не більше 2,0 гектара, якщо такі особи раніше не скористалися правом на безоплатну передачу їм у власність земельних ділянок із земель державної або комунальної власності. Передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності цим суб'єктам здійснюється терміном на 10 років без проведення земельних торгів. Розмір річної орендної плати за користування земельною ділянкою, зазначеної в абзаці першому цього пункту, визначається відповідно до пункту 72 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України. Обмежень щодо передачі в суборенду таких земельних ділянок не встановлюється.

- Також передбачалось прийняття Верховною Радою України в цілому Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення права працівників державних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій на одержання земельної частки (паю)» № 3012-2 від 29.05.2020 р.

Проектом закону пропонується встановити, що при приватизації земель підприємств здійснюється наступний розподіл їх сільськогосподарських угідь:

до 40 % земель розподіляється між працівниками підприємства та пенсіонерами з їх числа, працівниками державних і комунальних закладів соціальної сфери села;	до 20 % земель передаються у власність учасникам бойових дій для ведення особистого селянського господарства (при цьому площа земель, що передається у власність однієї особи, не може перевищувати 2 га);	не менше 40 % передаються в оренду на земельних торгах (крім випадків приватизації земель підприємств у зв'язку з приватизацією самих підприємств).
--	--	---

2.3. Аналіз судової практики у сфері пільг для ветеранів

На реалізацію вказаного вище Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» № 1774-VIII від 6 грудня 2016 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову «Про встановлення державних соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування» № 196 від 14.03.2018 та Постанову «Деякі питання надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах» № 197 від 14.03.2018.

Зазначеними нормативно-правовими актами було затверджено порядок надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах, а також розподіл соціальної норми кількості поїздок усіма видами транспорту загального користування на міських та приміських маршрутах. Передбачалось, що розмір щомісячної готівкової виплати затверджується обласними, Київською міською держадміністраціями та визначається шляхом множення середньої вартості проїзду в міському комунальному транспорті в області (м. Києві) на 30 поїздок, а щомісячна готівкова виплата особам з інвалідністю І групи мала здійснюватись у подвійному розмірі. Готівкові виплати планували здійснювати щомісяця до 20 числа.

Проте в подальшому обидві названі постанови Кабінету Міністрів України були оскаржені в судовому порядку. У квітні 2018 року до Окружного адміністративного суду міста Києва було подано адміністративний позов проти Кабінету Міністрів України, в якому ставилось питання про визнання протиправною та скасування постанови від 14.03.2018 №196 «Про встановлення державних соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування» та №197 «Деякі питання надання пільг у готівковій формі з оплати пільгового проїзду всіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах».

24.12.2018 рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва у справі № 826/6434/18 вказаний адміністративний позов було задоволено повністю. 19.03.2019 постановою Шостого апеляційного адміністративного суду попереднє рішення було залишено без змін. 15.07.2021 постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду касаційну скаргу Кабінету Міністрів України було залишено без задоволення, а рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 24.12.2018 та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 19.03.2019 року залишено без змін.

У судових рішеннях можна виділити декілька основних аргументів, які стали підставою для скасування реформи монетизації.

- Повноваження Кабінету Міністрів України щодо встановлення соціальної норми пільгових безоплатних поїздок на рівні 30 поїздок на місяць не регламентовані законодавчими актами.
- Доводи Кабінету Міністрів України щодо обґрунтування доцільності встановлення соціальної норми саме на рівні 30 поїздок суд визнав такими, що не заслуговують на увагу, оскільки зі змісту пояснень вбачається відсутність розрахунку-формули щодо визначення числового показника пільгових поїздок у кількості 30 штук.
- Помилковими є доводи Кабінету Міністрів України, що встановлення соціальної норми пільгових поїздок не слід розглядати, як звуження прав осіб з інвалідністю відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», а як елемент запровадження механізму монетаризації пільг. Суд погоджується, що особам з інвалідністю I та II групи, дітям з інвалідністю та особам, які супроводжують цих осіб, гарантоване право на безплатний проїзд у пасажирському міському транспорті. Застереження щодо заборони звуження змісту та обсягу права безоплатного проїзду вказаних осіб, як таких, що втратили працездатність з незалежних від них причин, передбачене законодавством. Суди розцінили встановлення соціальної пільгової норми безоплатного проїзду в обмеженій кількості, а саме – 30 поїздок, як звуження змісту та обсягу права безоплатного проїзду осіб з інвалідністю.
- Суд врахував, що до проєктів Постанов №196 та №197 були надані зауваження (пропозиції) Міністерством юстиції України, Міністерством інфраструктури України, СПО об'єднань профспілок, Асоціацією міст України. Зауваження (пропозиції) зазначених вище суб'єктів обговорення не були враховані.

Також в Україні існує судова практика щодо відведення земельних ділянок для ветеранів. Появу спорів у цій категорії спричинило нечітке законодавство та порушення прав ветеранів з боку місцевих рад. Здебільшого судові позови зводяться до вимог визнати протиправною бездіяльність щодо нерозгляду у визначені Земельним кодексом України строки клопотань про надання дозволу на розробку проєкту землеустрою або про затвердження проєкту землеустрою та про оскарження відмов суб'єкта владних повноважень у наданні дозволу на розробку проєкту землеустрою чи затвердженні проєкту землеустрою.

Судова практика яскраво свідчить про неоднаковість тлумачення і застосування п.п. 5 п. 27 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (мораторій на час воєнного стану). Суди здебільшого стають на позицію того, що вказане положення Земельного кодексу є підставою для відмови в наданні дозволів на розробку проєктів землеустрою або затвердження проєктів землеустрою та надання земельних ділянок у власність.

2.4. Опис проблематики наявної пільгової системи

Надання безоплатного проїзду ветеранам є важливою складовою соціального захисту та підтримки тих, хто віддав своє здоров'я на захист Батьківщини. Проте на практиці ця ініціатива стикається з численними проблемами, що суттєво ускладнюють її реалізацію.

Однією з найбільш гострих проблем, пов'язаних із реалізацією права на безоплатний проїзд для ветеранів, є практика деяких перевізників, які свідомо обмежують кількість пільгових місць у своїх транспортних засобах. Такий підхід створює серйозні труднощі для ветеранів, котрі, незважаючи на законодавчо закріплене право, стикаються з ситуаціями, коли їхнє право на пільговий проїзд фактично стає недосяжним.

Наприклад, коли всі місця, виділені для безплатного проїзду, вже зайняті, ветеран змушений чекати наступний транспортний засіб. Час очікування може варіюватися від кількох хвилин до кількох годин, що значною мірою залежить від типу транспорту, графіку його руху, а також завантаженості маршруту. Особливо це відчувається на міжміських маршрутах, де інтервал руху може бути значним, іноді досягаючи кількох годин. Це призводить до того, що ветерани часто опиняються у вкрай незручному становищі, змушені затримуватися в дорозі, стоячи на зупинці в очікуванні наступного рейсу.

Таке ставлення до ветеранів є не тільки порушенням їхніх законних прав, але й виявом несправедливості до тих, хто заслугує на повагу та підтримку. Обмеження кількості місць для пільговиків і відмова у праві на безплатний проїзд створюють дискомфорт, змушуючи ветеранів відчувати себе другорядними пасажирами в системі громадського транспорту. Це не тільки порушує їхні права, а й поглиблює соціальну несправедливість, підбиваючи довіру до держави та її інституцій.

Ще однією суттєвою проблемою, яка загострює ситуацію з реалізацією права на безоплатний проїзд для ветеранів, є складнощі, що виникають у разі користування громадським транспортом в іншому населеному пункті, відмінному від місця реєстрації ветерана. Вітчизняна система фінансування безоплатного проїзду побудована таким чином, що місцеві органи влади компенсують перевізникам витрати, пов'язані з перевезенням ветеранів, лише в межах свого адміністративного району або міста. Ця система, яка на перший погляд здається зрозумілою та ефективною, насправді виявляється вкрай недосконалою та створює безліч перепон для практичного використання.

Ситуація стає особливо заплутаною, коли ветеран вирушає до іншого міста або села, де він не зареєстрований, і користується там громадським транспортом. У таких випадках виникає питання, яка саме місцева рада повинна компенсувати витрати перевізнику. Відсутність централізованої системи обліку таких перевезень значно ускладнює цей процес. Місцеві органи влади, котрі відшкодовують кошти за проїзд лише зареєстрованим у своїй громаді, не мають змоги відстежити, чиї саме пільговики скористалися послугами перевізника.

Наслідки таких дій можуть бути вкрай негативними як для самих ветеранів, так і для суспільства в цілому. По-перше, це підриває довіру ветеранів до державних інституцій та ставить під сумнів їхнє право на соціальний захист. По-друге, це створює додатковий фінансовий тиск на місцеві бюджети, що змушені шукати способи покриття витрат на перевезення пільговиків, які не належать до їхньої громади.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити та впровадити єдину національну систему обліку перевезень ветеранів, яка б дозволила автоматизувати процес відшкодування витрат та забезпечити справедливе й прозоре фінансування перевізників. Це дозволило б уникнути нерозуміння та забезпечило б належний рівень соціального захисту для тих, хто захищав нашу країну.

Існує ще одна суттєва проблема, що надає додаткової гостроти ситуації з реалізацією права на безоплатний проїзд ветеранів. Деякі перевізники відмовляються визнавати посвідчення, яке є основним документом, що підтверджує право на користування пільговим правом на безоплатний проїзд. Це явище є особливо тривожним, оскільки воно відображає низький рівень правової свідомості та відповідальності серед деяких представників транспортної галузі, а також відсутність чітких механізмів контролю за дотриманням законодавчих норм.

Відмова у визнанні посвідчення ветерана може мати різні причини:

- По-перше, це може бути пов'язано з певним непорозумінням або незнанням законодавства. У багатьох випадках перевізники просто не володіють достатніми знаннями про права ветеранів або не розуміють, як саме повинна функціонувати система компенсації їхніх витрат на перевезення пільговиків. Це свідчить про необхідність проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед перевізників та підвищення їхньої правової обізнаності.
- По-друге, важливим фактором є небажання перевізників нести фінансові збитки, які можуть виникати в разі, якщо компенсація за перевезення ветеранів не буде надана або буде надана із запізненням. Перевізники, керуючись економічною доцільністю, можуть вдаватися до такої дискримінаційної практики, щоб уникнути можливих збитків або затримок у виплатах відшкодувань з боку держави або місцевих органів влади. Це свідчить про глибші структурні проблеми в системі фінансування пільгових перевезень, які потребують негайного вирішення.

Наслідки такої практики для ветеранів є вкрай негативними. Вони нерідко опиняються в ситуації, коли їм доводиться платити за проїзд, незважаючи на те, що законодавство надає їм право на безплатне користування транспортом. Це не лише підриває довіру до держави та її інституцій, а й створює додатковий фінансовий тягар для ветеранів, багато з яких і так перебувають у складних матеріальних умовах.

Така практика є прямим порушенням чинного законодавства та грубим проявом дискримінації ветеранів. Відмова у визнанні їхніх прав на безоплатний проїзд є не лише юридичним порушенням, але й моральною зневагою до людей, які зробили великий внесок у захист та безпеку держави. Така ситуація потребує негайного втручання з боку держави та громадськості, щоб захистити права ветеранів та забезпечити належне виконання законодавства у сфері соціального захисту.

Існує ще ряд додаткових, утім не менш важливих проблем, які суттєво ускладнюють реалізацію права на безоплатний проїзд для ветеранів. Однією з найважливіших серед них є те, право на необмежений безплатний проїзд великої кількості різноманітних пільговиків, що унеможливлює контроль за достовірністю їхніх посвідчень. Відсутність єдиної бази даних, що могла б відслідковувати актуальність і правомірність використання пільгових документів, створює численні зловживання з боку пасажирів, які користуються правом на безоплатний проїзд, не маючи на те законних підстав. Така ситуація значно ускладнює роботу контролерів та інших служб, які відповідають за дотримання правил користування громадським транспортом, і створює додаткові труднощі для ветеранів, які через це можуть бути позбавлені можливості скористатися своїми законними правами.

Крім того, ще більше ускладнюють ситуацію недостовірний облік фактично наданих пільг та неможливість його належного контролю. Відсутність прозорих та достовірних механізмів обліку кількості перевезених пільговиків призводить до заниження або завищення даних про перевезення, що безпосередньо впливає на розмір компенсації, яку отримують перевізники.

З огляду на вищезазначене, необхідно посилити контроль за дотриманням законодавства з боку відповідних державних органів, а також впровадити ефективні механізми фінансового стимулювання перевізників, щоб запобігти виникненню подібних випадків у майбутньому. Важливо також проводити регулярну інформаційно-просвітницьку роботу серед перевізників, щоб підвищити їхню обізнаність щодо прав ветеранів та відповідальності за їхнє порушення. Лише таким чином можна забезпечити справедливе та шанобливе ставлення до тих, хто заслуговує на повагу та підтримку з боку суспільства.

Отже, проблеми, що виникають у зв'язку з наданням безоплатного проїзду ветеранам, потребують комплексного вирішення на державному рівні.

- По-перше, необхідно встановити чіткі правила для перевізників щодо надання безоплатного проїзду ветеранам, включно з обов'язковим допуском необмеженої кількості ветеранів на транспортний засіб. Це вимагатиме запровадження контролю за дотриманням цих правил з боку відповідних державних органів.

- По-друге, важливо створити єдину загальнонаціональну систему обліку та відшкодування витрат перевізникам за перевезення ветеранів, незалежно від місця реєстрації останніх. Така система могла б функціонувати на основі цифрових технологій, що дозволило б автоматизувати процес відшкодування.
- І, нарешті, потрібно посилити контроль за дотриманням законодавства, що регулює питання безоплатного проїзду ветеранів, та встановити відповідальність для перевізників, які порушують права ветеранів. Це допоможе забезпечити справедливе ставлення до тих, хто заслуговує на особливу увагу та підтримку з боку держави.

Питання відведення земельних ділянок для ветеранів залишається актуальним і важливим у сучасній Україні. Законодавство країни гарантує право ветеранів на отримання земельної ділянки, проте реалізація цього права стикається з численними перешкодами. Особливо гостро ці проблеми проявляються в умовах воєнного стану, коли процес відведення землі стає практично неможливим, а деякі земельні ділянки, які могли бути відведені, розташовані на окупованих або замінованих територіях. Ці труднощі загострюються через бюрократичні перепони, корупційні схеми та недостатнє інформування ветеранів про їхні права.

Одна з головних проблем, з якою стикаються ветерани, це надзвичайно тривалий процес відведення земельних ділянок. Через складні бюрократичні процедури ветеран занурюється в довготривалу та надмірно заангажовану процедуру отримання належної йому ділянки. Цей процес ускладнюється воєнним станом, який додатково обмежує можливості органів влади у відведенні землі, адже це на сьогодні є неможливим. Через це ветерани не можуть повною мірою скористатися своїми законними правами.

Аргументом є той факт, що в умовах війни велика частина земельних ресурсів використовується для військових потреб, а бюрократичні процедури відведення землі майже паралізовані.

Нестача придатних для відведення земельних ділянок є ще однією суттєвою проблемою. Велика частина земель України або розташована на тимчасово окупованих територіях, або ж після їх деокупації залишається в замінованому стані, що робить їх непридатними для використання.

Враховуючи масштаби окупації та рівень мінної загрози на цих територіях, відведення таких ділянок ветеранам стане небезпечним і непрактичним. До того ж процес розмінування потребує значних фінансових та часових ресурсів, що додатково затягує можливість використання цих земель для потреб ветеранів.

Нестача земельних ділянок також посилюється тим, що навіть на неокупованих територіях може спостерігатися дефіцит придатних для відведення земель. Це створює додатковий тиск на владу, яка мусить шукати альтернативні рішення для забезпечення ветеранів їх законними правами.

Корупція залишається однією з найбільших проблем, що заважає ветеранам отримати належні їм земельні ділянки. У деяких випадках, через корупційні схеми, зацікавлені особи отримують земельні ділянки замість ветеранів, що призводить до порушення законодавства і підриває довіру до державних інституцій.

Це явище є особливо небезпечним, оскільки воно створює ситуацію, коли права ветеранів свідомо порушуються заради приватних інтересів. Крім того, в умовах війни, коли країна потребує єдності та справедливості, корупція стає серйозним викликом для суспільства і держави. Ветерани, які віддали свої сили для захисту Батьківщини, не повинні стикатися з несправедливістю через корупційні дії окремих осіб.

Інформаційний вакуум також є значною проблемою, яка ускладнює реалізацію прав ветеранів на отримання земельних ділянок. Багато ветеранів просто не знають про свої права або не розуміють процедуру отримання земельної ділянки. Це призводить до того, що вони не звертаються по належні їм пільги, а їхні права залишаються нереалізованими.

В умовах, коли доступ до інформації є обмеженим через воєнний стан та інші обставини, важливість якісного інформування ветеранів зростає в рази. Відсутність інформації або її нерозуміння призводить до втрати можливостей і, в деяких випадках, до того, що земельні ділянки залишаються невикористаними або переходять до інших осіб, не пов'язаних з ветеранами.

Проблеми, пов'язані з відведенням земельних ділянок для ветеранів, є комплексними та вимагають всебічного підходу для їх вирішення. Важливо, щоб держава забезпечила належний контроль за процесом відведення землі, посилила боротьбу з корупцією та забезпечила ветеранів необхідною інформацією. Також варто розглянути альтернативні способи забезпечення ветеранів земельними ділянками або іншими ресурсами, враховуючи обмеженість земельних ресурсів в умовах війни. Лише комплексний підхід дозволить ветеранам реалізувати свої права і забезпечити належний рівень соціальної підтримки для тих, хто захищав нашу державу.

2.5. Висновки та рекомендації

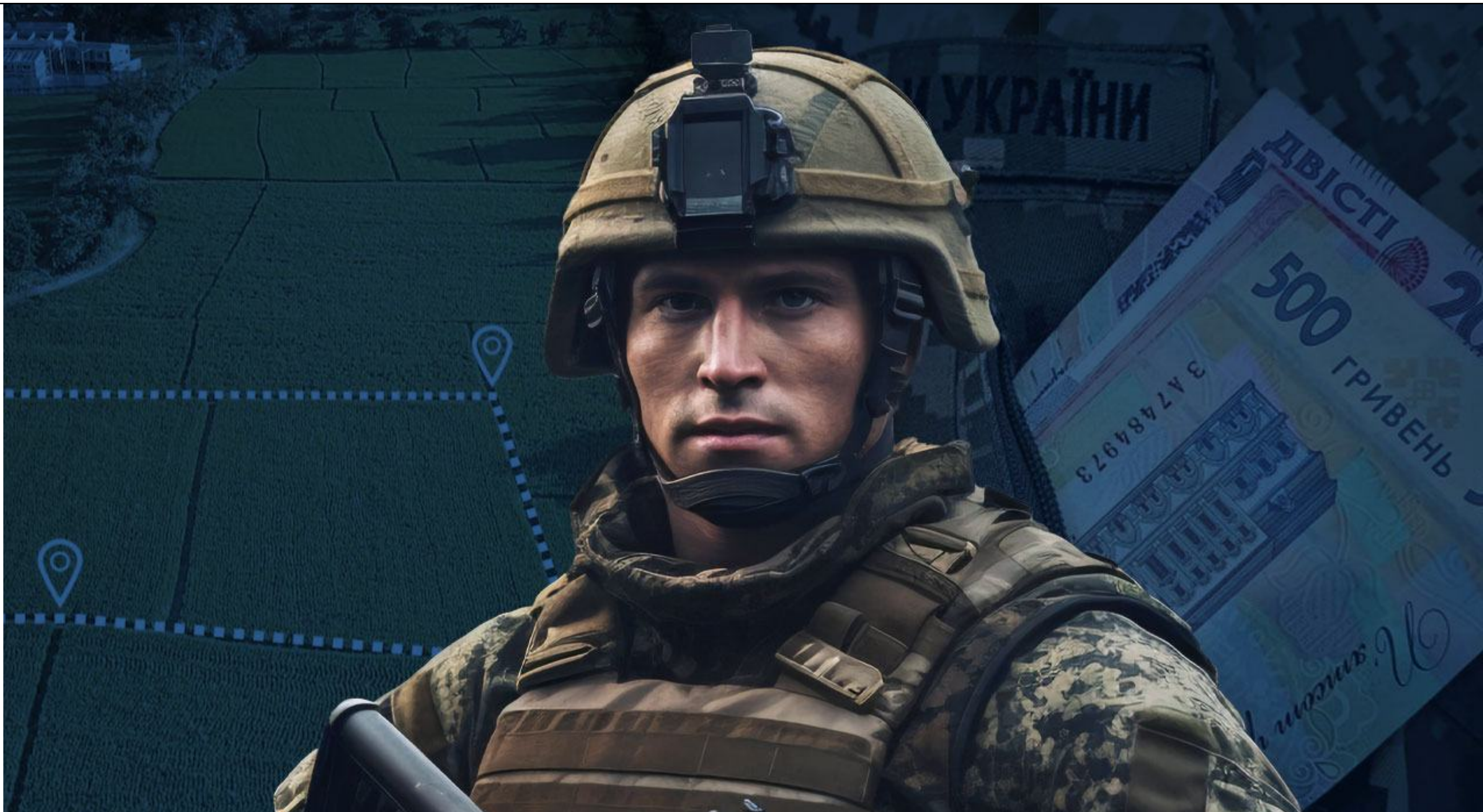
- Україна зіткнулася з ситуацією, коли за роки незалежності на законодавчому рівні було прийнято значну кількість пільг для різних категорій громадян, проте їх практична реалізація ускладнена через потребу в значних фінансових ресурсах. Попри це, пільги для ветеранів мають бути пріоритетом для держави, їх ефективність та зручність – основним завданням ветеранської соціальної політики.
- Законодавство щодо статусу ветеранів війни та пільг для них є досить динамічним, що підтверджується численними змінами та доповненнями, особливо після початку російського вторгнення. Це свідчить про постійне оновлення нормативної бази для адаптації до нових умов.
- Права ветеранів на пільговий проїзд на сьогодні реалізуються за застарілою моделлю, яка передбачає непрозорі розрахунки з перевізниками. Ветерани, які не користуються пільговим проїздом, не мають можливості отримати грошові кошти, які є еквівалентом вартості цієї пільги. Право на першочергове відведення земельних ділянок для ветеранів після введення воєнного стану тимчасово заблоковано.
- Попередні спроби запровадити механізм монетизації пільг на проїзд виявились невдалими, відповідні підзаконні нормативно-правові акти були скасовані в судовому порядку. Спроб запровадження монетизації пільг на відведення земельних ділянок в Україні не було.
- Попри наявні проблеми, Україна тримає курс на інтеграцію європейських норм у сфері пасажирських перевезень. Це передбачає перехід до оновленої моделі оплати транспортних послуг та підвищення якості пасажирських перевезень. Впровадження нових технологій, як-от валідатори та системи електронного обліку, є необхідним для покращення контролю за пільговими перевезеннями та запобігання корупції. З появою електронного посвідчення ветерана створюється необхідна технічна інфраструктура, завдяки якій є можливість реалізувати добровільну відмову ветерана від пільги на проїзд на користь монетизованої фіксованої виплати, про що може створюватись відповідний запис в електронному документі ветерана.

Результати проведення фокус-групи ветеранів

3.1. Методика проведення фокус-груп ветеранів війни

Фокус-група була проведена з 15 учасниками бойових дій. Основним завданням було дослідження використання ветеранами пільг на безкоштовний проїзд та першочергове виділення земельних ділянок, а також їхнє ставлення до монетизації цих пільг. Учасники дискусії надавали свої відповіді на основі відкритих запитань, що стосувались рівня їх обізнаності, використання та задоволення пільгами.

Методика проведення фокус-групи ветеранів війни є важливою складовою для аналізу використання пільг на безкоштовний проїзд та першочергове відведення земельних ділянок, а також оцінки їх ставлення до монетизації цих пільг. Нижче представлені основні етапи дослідження.

1. Постановка проблеми

Основною проблемою, яку намагалися вирішити в рамках дослідження, було з'ясування рівня використання ветеранами державних пільг та їх ставлення до можливої монетизації цих пільг. Зокрема, дослідження стосувалося таких питань, як:

- Наскільки ветерани обізнані щодо доступних для них пільг на безкоштовний проїзд та отримання земельних ділянок?
- Який рівень задоволення цих пільг?
- Як ветерани ставляться до можливої монетизації цих пільг?

2. Визначення предмету, об'єктів та методів дослідження

- Дослідження було зосереджене на сприйнятті та використанні державних пільг ветеранами, зокрема пільг на безкоштовний проїзд та першочергове отримання земельних ділянок, а також їх ставленні до можливості монетизації цих пільг.
- Об'єктом дослідження є думка 15 учасників бойових дій (ветеранів війни), відібраних для фокус-групового дослідження.

3. Побудова теорії

Теоретична база дослідження ґрунтувалася на аналізі нормативно-правової бази України щодо надання пільг ветеранам, а також міжнародного досвіду монетизації пільг для ветеранів. Гіпотеза полягала в тому, що монетизація пільг, зокрема на безплатний проїзд і першочергове відведення земельних ділянок, може забезпечити більшу гнучкість у використанні цих пільг.

4. Збір даних

Дані збиралися під час проведення фокус-групи з 15 ветеранів війни. Обговорювалися такі питання щодо досвіду використання учасниками пільг і можливості їх монетизації:

- Чи використовували ви пільги на безкоштовний проїзд?
- Як часто ви користуєтеся цими пільгами?
- Чи отримували ви землю за першочерговим правом?
- Як би ви поставилися до монетизації цих пільг?

5. Аналіз результатів

Після збору даних було проведено їх аналіз для визначення загальних тенденцій та відмінностей у сприйнятті пільг ветеранами. Зокрема, увага зверталася на:

- частоту використання пільг;
- рівень обізнаності ветеранів про їхні права;
- ставлення до змін у системі пільг, зокрема монетизацію.

Результати фокус-групи були перевірені на відповідність заявленій проблематиці та об'єкту дослідження. Крім того, результати аналізувалися з точки зору їх достовірності та надійності.

Висновки

На основі проведеного дослідження було зроблено висновки щодо ставлення ветеранів до використання пільг, а також до перспективи монетизації. Це дозволило визначити основні проблеми та рекомендації щодо подальшого реформування системи пільг для ветеранів.

3.2. Кількість учасників фокус-групи та їх демографічний склад

У фокус-групі взяли участь 15 ветеранів бойових дій, 9 з яких мають бойовий досвід понад три роки.

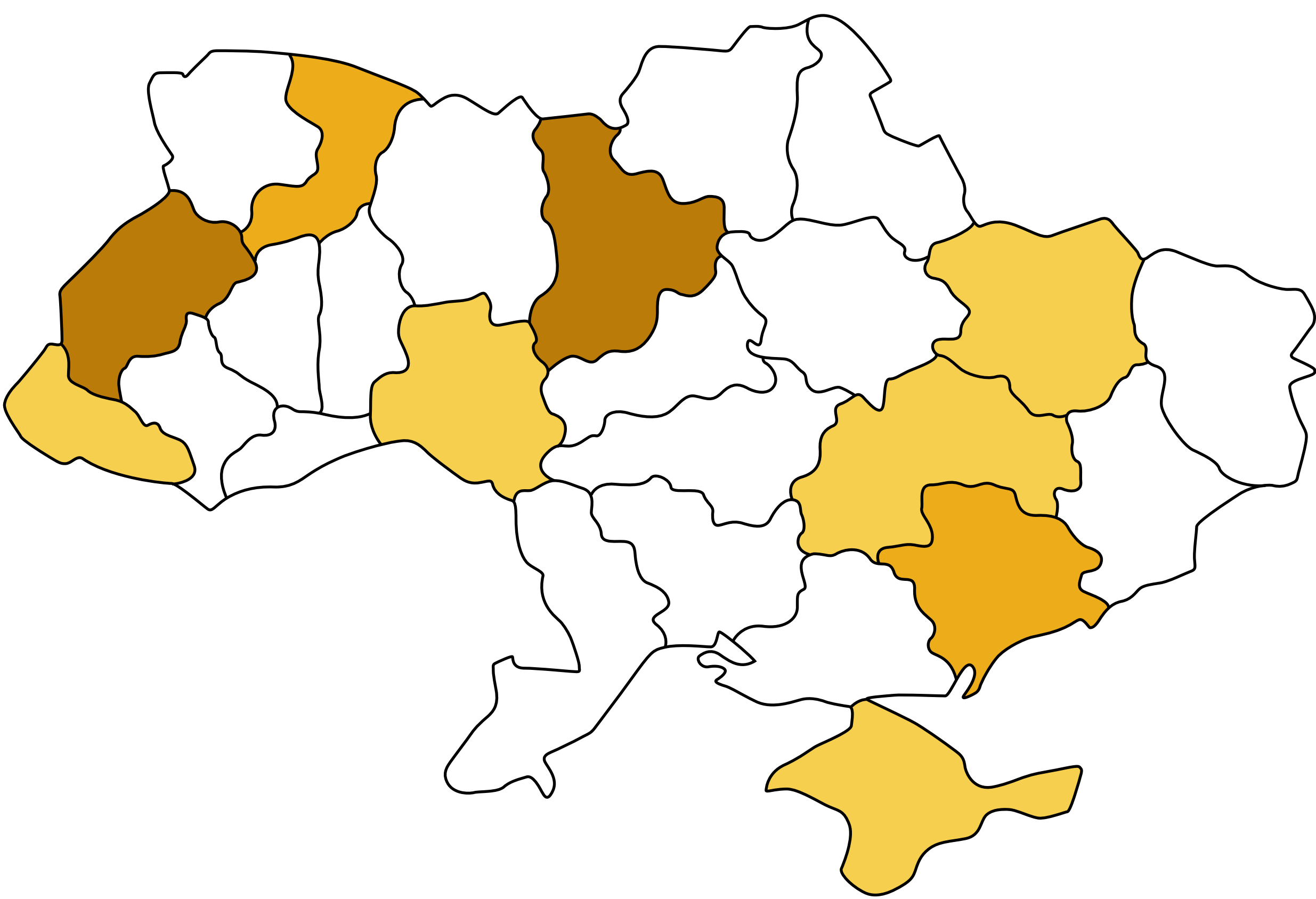
Кількість учасників фокус-групи була обмежена до 15 ветеранів з таких причин:

Невелика кількість учасників дозволяє зосередитися на глибокому вивченні індивідуальних відповідей і досвіду кожного ветерана. Це забезпечує більш детальне розуміння їх ставлення до пільг і монетизації, ніж може бути досягнуто в рамках широкого статистичного опитування.

Учасники фокус-групи були обрані з урахуванням їхнього різного досвіду використання пільг, що дозволяє отримати різноманітні думки й зробити висновки про сприйняття пільг у різних ситуаціях. Незважаючи на невелику кількість учасників, група охоплювала різні регіони, вікові групи та категорії ветеранів.

Дослідження було спрямоване на вивчення таких конкретних аспектів, як користування пільгами та ставлення до їх монетизації. Для цього не було необхідності залучати велику вибірку, оскільки важливішими були якісні, а не кількісні дані.

Розподіл за областями реєстрації учасників

- м. Київ: 3 особи
- АР Крим: 1 особа
- Вінницька область: 1 особа
- Дніпропетровська область: 1 особа
- Закарпатська область: 1 особа
- Запорізька область: 2 особи
- Львівська область: 3 особи
- Рівненська область: 2 особи
- Харківська область: 1 особа

Тип населеного пункту реєстрації

- місто: 14 осіб
- село: 1 особа

3.3. Результати фокус-групи ветеранів війни щодо використання пільг на безплатний проїзд

З 15 опитаних ветеранів 14 знали про існування пільг на безплатний проїзд, але тільки 9 активно ними користувалися. **Серед основних проблем, з якими стикаються ветерани при використанні пільг:**

- недосконалість логістичних маршрутів (4 особи);
- негативне ставлення перевізників (4 особи);
- відсутність інклюзивності транспорту (1 особа).

Частота використання пільг варіюється: 5 осіб користуються пільгою менше ніж 20 разів, ще 4 – від 20 до 80 разів на місяць. Більшість ветеранів (8 осіб) використовують пільговий проїзд для переміщення в межах міста.

3.4. Результати проведення фокус-групи ветеранів війни щодо задоволення наявними пільгами на безплатний проїзд

Рівень задоволення пільгами на безплатний проїзд є змішаним:

- 7 респондентів задоволені (5 з них активно користуються пільгами);
- 8 незадоволені (4 користуються пільгами).

3.5. Результати проведення фокус-групи ветеранів війни щодо використання пільг на першочергове відведення земельних ділянок

Про пільги на відведення земельних ділянок знали всі 15 учасників. Лише 10 користувалися ними. Причинами невикористання права були корупція та бюрократія. **Серед видів отриманих ділянок:**

- для садівництва: 5 осіб;
- для індивідуального житлового будівництва: 3 особи;
- для городництва: 3 особи.

Лише 3 ветерани використовують отримані ділянки за призначенням, тоді як 7 не користуються ними взагалі.

3.6. Результати фокус-групи ветеранів війни щодо задоволення наявними пільгами на першочергове відведення земельних ділянок

Задоволеність пільгами на відведення земельних ділянок виявилась значно нижчою, ніж на проїзд:

- 1 респондент задоволений (користувався пільгою);
- 8 респондентів дуже незадоволені (5 користувалися пільгою);
- 6 респондентів незадоволені (4 користувалися пільгою).

Основні скарги стосуються несправедливого розподілу земельних ділянок та корупції в цьому процесі.

3.7. Висновки проведеного фокус-групового дослідження

Аналіз відповідей учасників засвідчив, що розуміння поняття «монетизація пільг» варіюється від особистих переваг до обмежень та необхідності адаптації до реальних потреб ветеранської спільноти. Учасники вбачають у монетизації як можливість забезпечити більшу свободу та адаптацію до індивідуальних потреб, так і ризики обмежень та невідповідності реальним витратам. Стосовно можливості удосконалення системи соціального захисту ветеранів війни погляди різняться. Деякі пропонують реальну допомогу ветеранам у формі працевлаштування, підтримки з відкриттям бізнесу, розширення прав громадянина та інші аспекти. Інші наголошують на необхідності створення електронного посвідчення та зчитувачів у транспорті, спрощенні процедури отримання пільг на ділянки, а також на необхідності системності та незалежності рівня пільг від місця проживання.

Загальною тенденцією є бажання, щоб монетизація пільг відповідала реальним потребам та витратам ветеранів і була максимально прозорою та справедливою. Учасники вказують на важливість адаптації системи монетизації до реальних ринкових цін та умов.

Результати фокус-групи висвітлили кілька ключових аспектів:

- Несправедливий розподіл земельних ділянок через недоліки в наявній системі, що підкреслює потребу в більшій прозорості та рівних можливостях.
- Недостатня інформаційна підтримка та складнощі в доступі до необхідних даних.
- Недоліки в поточних програмах, що вказують на потребу в системних змінах для забезпечення справедливості та ефективності.
- Варіанти покращення системи надання пільг, зокрема впровадження електронного посвідчення, спрощення процедур тощо.
- Необхідність монетизації пільг через грошову компенсацію, компенсацію витрат, надання права вибору та забезпечення відповідності реальним витратам.
- Важливість впровадження монетизації пільг для покращення доступу до пільг.
- Відповідність компенсації за відмову від земельної ділянки ринковій вартості та необхідність впровадження чіткої системи компенсацій.

Відповіді від об'єднаних територіальних громад (ОТГ)

4.1. Збір та аналіз даних

Дослідження ефективності політики ветеранських пільг відбувалося за такими етапами:

Надсилання запитів

Для отримання інформації про надання земельних ділянок ветеранам у різних областях України були сформовані офіційні публічні запити відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Запити були адресовані до органів місцевого самоврядування ОТГ з таких регіонів: Вінницька, Дніпропетровська, Закарпатська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька області. У запитах містилося прохання надати інформацію щодо виділення земельних ділянок ветеранам: кількість ділянок, рік надання, типи земель (сільськогосподарські, житлові тощо).

Збір відповідей

Частина ОТГ надали повні відповіді на запити, зокрема всю запитувану інформацію. Однак не всі відповіли на запити, через що виникли певні прогалини в обсязі зібраних даних. Серед отриманих відповідей частина містила неповну інформацію або не включала деталізації по роках, типах земель чи конкретних рішеннях щодо ветеранів.

Попередня обробка даних

Усі отримані відповіді були систематизовані за регіонами та категоріями.

Аналіз даних

Для кожної з 10 опрацьованих областей були проведені аналізи наданої інформації про кількість виділених земельних ділянок, їх типи, рік надання. Проводився порівняльний аналіз між областями з метою виявлення загальних тенденцій та регіональних відмінностей у процесах надання земель ветеранам. Було визначено, що значна частина ОТГ не відповідає на запит або надає недостатню інформацію, що свідчить про відсутність уніфікованого підходу до збору та зберігання таких даних у місцевих органах самоврядування.

Аналіз зібраних даних дозволив зробити попередні висновки та сформулювати рекомендації щодо удосконалення процесів виділення земель ветеранам та підвищення прозорості цього процесу в об'єднаних територіальних громадах.

4.2. Відповіді від ОТГ щодо забезпечення ветеранів земельними ділянками

ОТГ надавали інформацію за типами (будівництво житлових будинків, дачне будівництво, ОСГ, садівництво) та за 2016–2024 роки про:

- кількість запитів на землю від ветеранів;
- кількість відведених земельних ділянок;
- кількість наданих земельних ділянок.

4.3. Аналіз отриманих відповідей

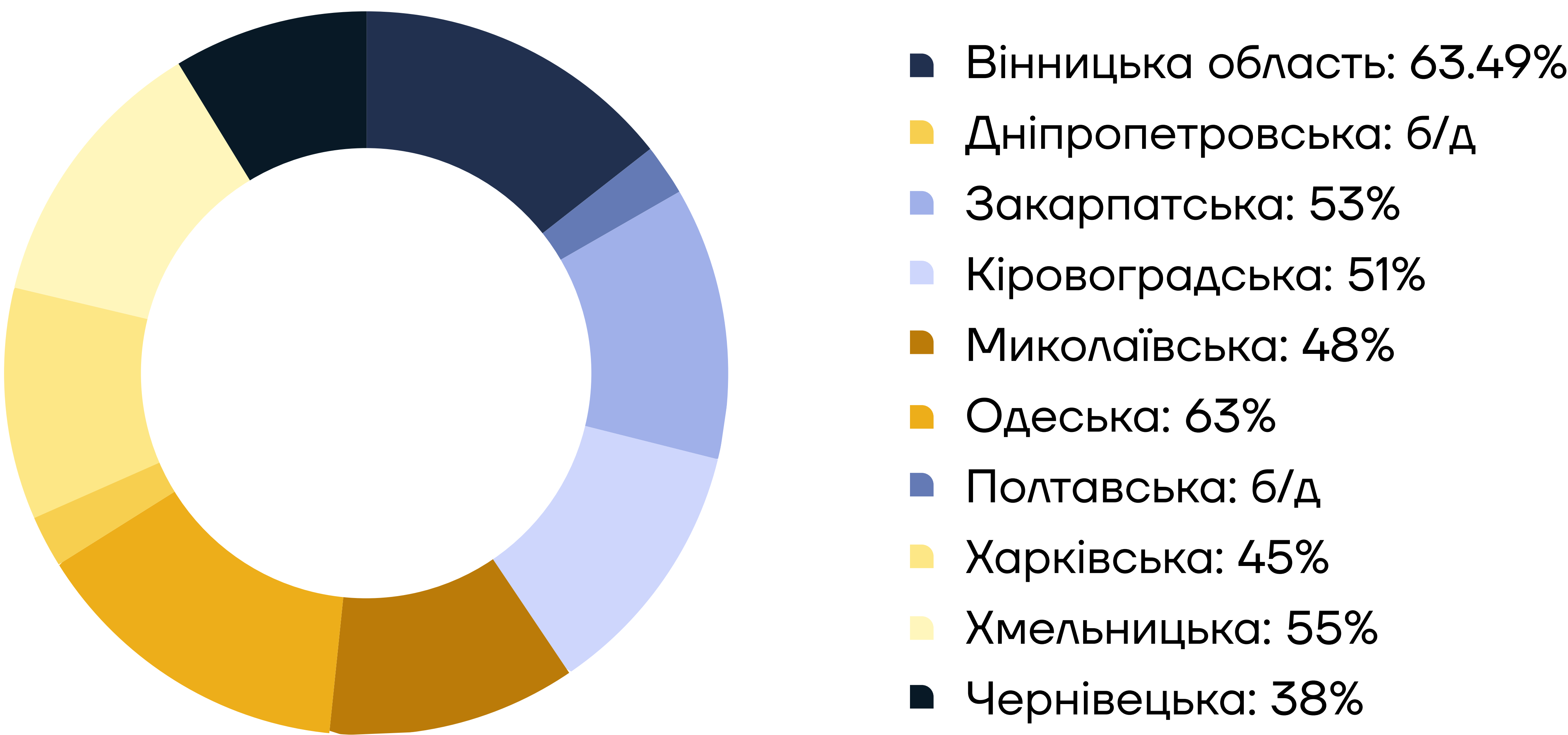
Області	Надіслано листів	Отримано відповідей	Отримано відповідей з деталізацією по роках	Отримано відповідей з деталізацією по видах ділянок	Всього запитів на землю	Всього надано дозволів на землю
Вінницька область	63	40	23	37	9405	5289 (56%)
Дніпропетровська область	86	6/д	6/д	6/д	3270	2620 (80%)
Закарпатська область	67	34	20	32	3346	1498 (45%)
Кіровоградська область	49	25	25	25	2824	2547 (90%)
Миколаївська область	52	25	18	25	2591	1381 (53%)
Одеська область	91	57	35	53	6007	3790 (63%)
Полтавська область	60	6/д	6/д	6/д	201	44 (22%)
Харківська область	56	25	16	20	2318	684 (30%)
Хмельницька область	60	33	30	32	2944	2349 (80%)
Чернівецька область	52	20	15	16	1467	877 (60%)

4.4. Основні проблеми збору даних

На основі аналізу зібраних даних можна виділити такі проблемні моменти:

- Відповіді були отримані не від усіх ОТГ.
- Кількість відповідей, що містили деталізацію по роках та по видах ділянок, значно відрізняється між областями.
- Деякі області надали відповіді без деталей (позначено "б/д").
- Є значна різниця у кількості надісланих запитів та фактично наданих ділянок, що свідчить про труднощі в забезпеченні ветеранів землею.

Відсоток ОТГ по областях, які надали якісні відповіді:

Всього 18% відповідей від ОТГ можливо використати у всіх видах аналітики.

4.5. Інфографіка

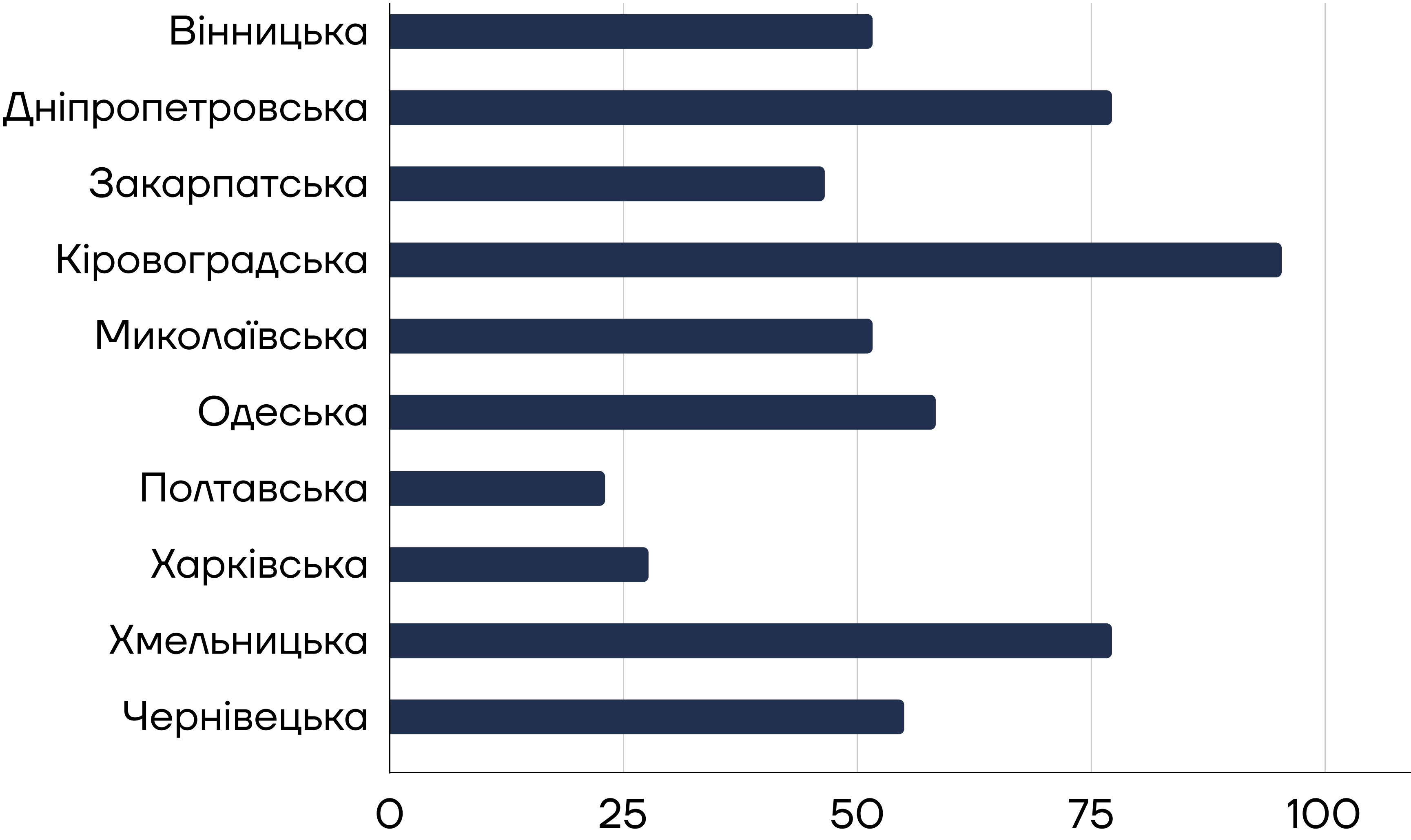
Таблиця 1. Узагальнені відповіді на запити

Області	Всього надіслано листів в ОТГ	Всього отримано відповідей, які можна обробити	% охоплених ОТГ	Всього відповідей з деталізацією років	Всього відповідей з деталізацією видів	Всього запити на землю	Всього надано дозволів на землю	
Вінницька область	63	40	63%	23	37	9405	5289	56%
Дніпропетровська область	86	б/д	б/д	б/д	б/д	3270	2620	80%
Закарпатська область	67	34	53%	20	32	3346	1498	45%

Розділ 4: Відповіді від об'єднаних територіальних громад (ОТГ)

Області	Всього надіслано листів в ОТГ	Всього отримано відповідей, які можна обробити	% охоплених ОТГ	Всього відповідей з деталізацією років	Всього відповідей з деталізацією видів	Всього запити на землю	Всього надано дозволів на землю	% надано
Кіровоградська область	49	25	51%	25	25	2824	2547	90%
Миколаївська область	52	25	48%	18	25	2591	1381	53%
Одеська область	91	57	63%	35	53	6007	3790	63%
Полтавська область	60	6/д	6/д	6/д	6/д	201	44	22%
Харківська область	56	25	45%	16	20	2318	684	30%
Хмельницька область	60	33	55%	30	32	2944	2349	80%
Чернівецька область	52	20	38%	15	16	1467	877	60%
Всього	570	219	38%	159	203	34373	21079	61%

% задоволених запитів на землю в розрізі областей

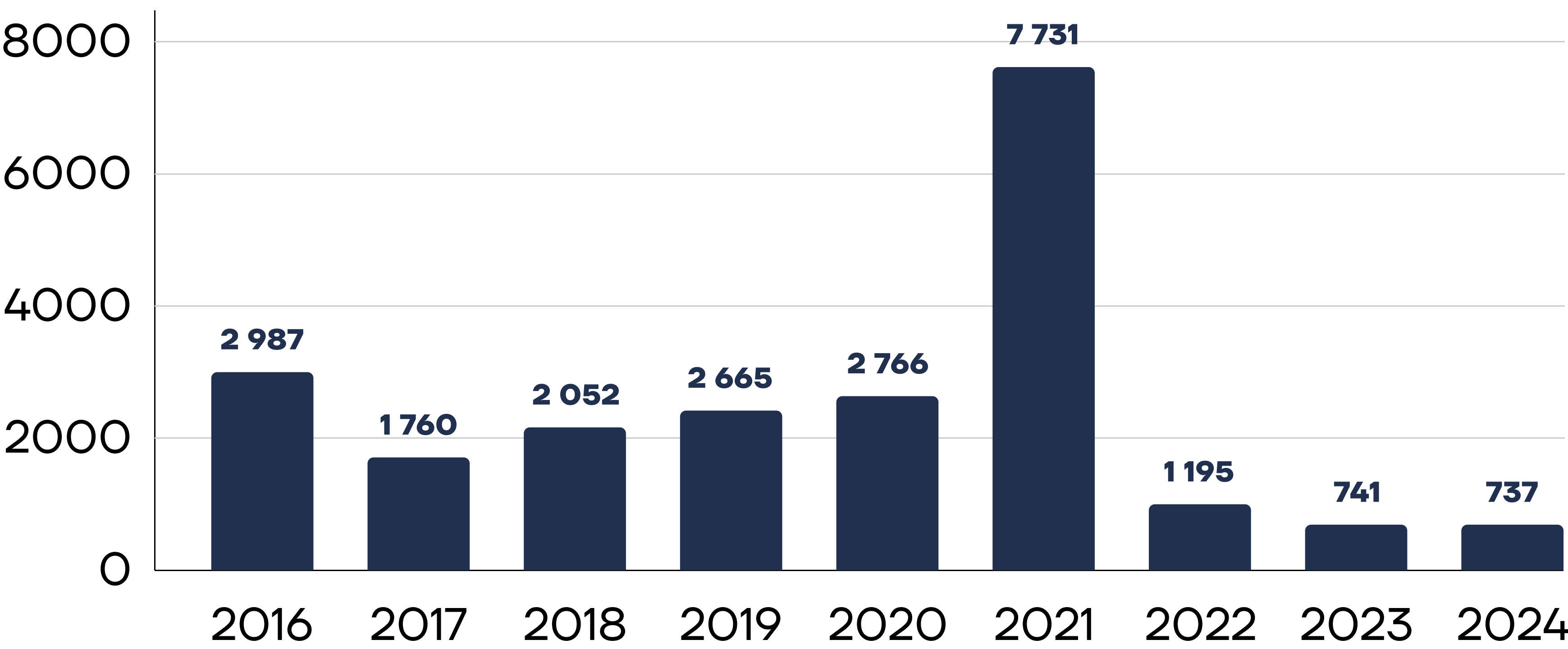

Таблиця 2. Узагальнення по відповідях на запити щодо отримання земельних ділянок з деталізацією років

2.1. Розподіл кількості запитів щодо отримання земельних ділянок за роками.

Області	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Разом
Вінницька область	693	466	379	369	340	2155	219	306	340	5267
Дніпропетровська область	508	178	357	331	558	1211	67	44	16	3270
Закарпатська область	144	101	89	65	82	115	26	33	41	696
Кіровоградська область	455	258	297	342	326	931	113	47	55	2824
Миколаївська область	114	61	52	135	165	407	68	64	19	1085
Одеська область	210	111	292	566	719	1589	254	127	166	4034
Полтавська область	60	19	55	14	18	32	1	2	-	201
Харківська область	76	10	37	121	70	542	50	7	5	918
Хмельницька область	351	399	285	664	368	537	252	49	39	2944
Чернівецька область	286	157	209	58	120	212	145	62	56	1305
Разом	2897	1760	2052	2665	2766	7731	1195	741	737	22544

Запити в розрізі років

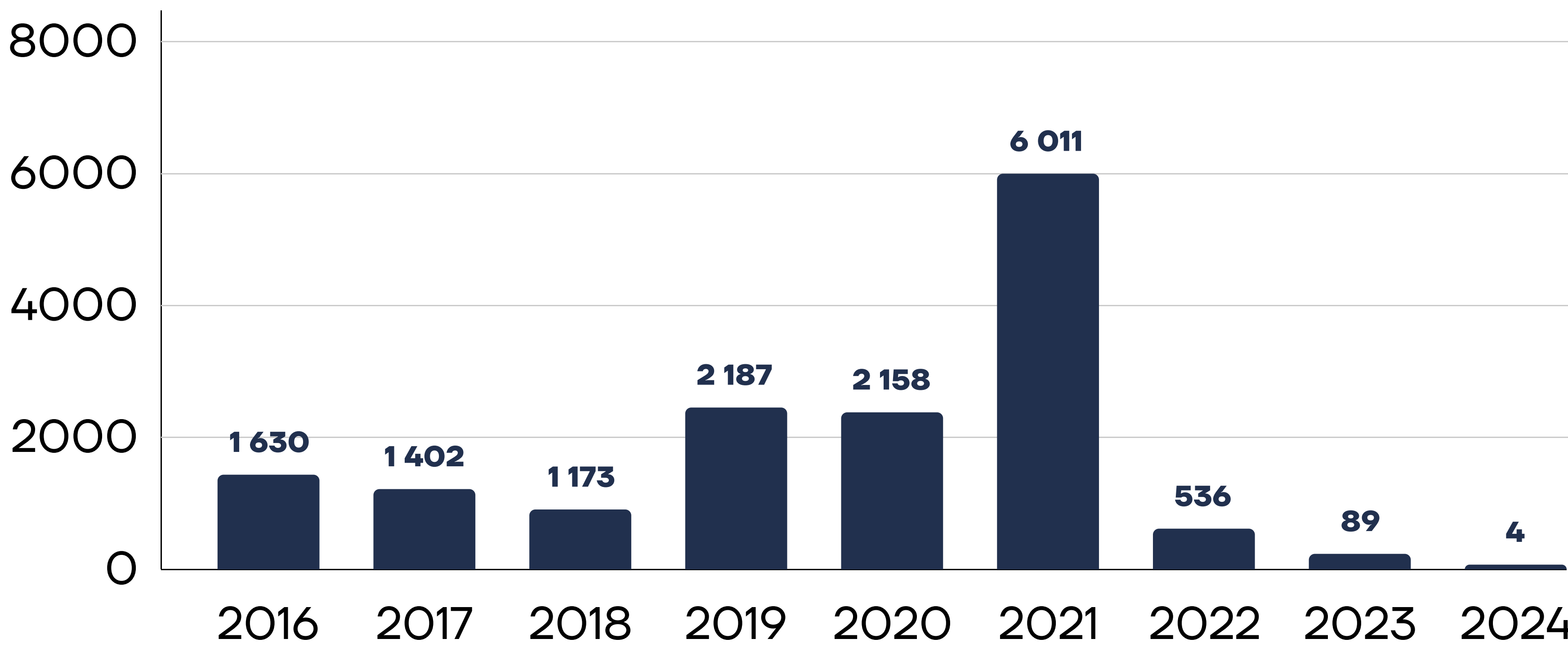

Таблиця 2. Узагальнення по відповідях на запити щодо отримання земельних ділянок з деталізацією років

2.2. Кількість наданих земельних ділянок за роками

Області	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Разом
Вінницька область	116	385	96	272	141	1602	123	2	-	2737
Дніпропетровська область	390	86	161	277	436	1235	30	4	2	2620
Закарпатська область	57	222	35	25	94	35	3	1	-	472
Кіровоградська область	483	277	236	296	311	837	81	25	1	2547
Миколаївська область	46	66	64	81	102	322	22	-	-	703
Одеська область	103	79	106	363	474	1224	156	3	1	2509
Полтавська область	-	-	10	2	11	14	5	2	-	44
Харківська область	15	33	16	119	28	171	12	-	-	394
Хмельницька область	222	175	264	697	447	410	93	41	-	2349
Чернівецька область	198	79	185	55	114	161	11	11	1	815
Разом	1630	1402	1173	2187	2158	6011	536	89	4	15190

Надання в розрізі років

Таблиця 2. Узагальнення по відповідях на запити щодо отримання земельних ділянок з деталізацією років

2.3. Рівень задоволення запитів ветеранів на земельні ділянки за роками

Області	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Разом
Вінницька область	17%	83%	25%	74%	41%	74%	56%	1%	0%	52%
Дніпропетровська область	77%	48%	45%	84%	78%	102%	45%	9%	6%	80%
Закарпатська область	40%	220%	39%	38%	115%	30%	12%	3%	0%	68%
Кіровоградська область	106%	107%	79%	87%	95%	90%	72%	53%	2%	90%
Миколаївська область	40%	108%	123%	60%	62%	79%	32%	0%	0%	65%
Одеська область	49%	71%	36%	64%	66%	77%	61%	2%	1%	62%
Полтавська область	0%	0%	18%	14%	61%	44%	500%	100%	0%	22%
Харківська область	20%	330%	43%	98%	40%	32%	24%	0%	0%	43%
Хмельницька область	63%	44%	93%	105%	121%	76%	37%	84%	0%	80%
Чернівецька область	69%	50%	89%	95%	95%	76%	8%	18%	2%	62%
Разом	56%	80%	57%	82%	78%	78%	45%	12%	1%	67%

Таблиця 3. Узагальнення по відповідях на запити на отримання земельних ділянок з деталізацією по видах земельних ділянок

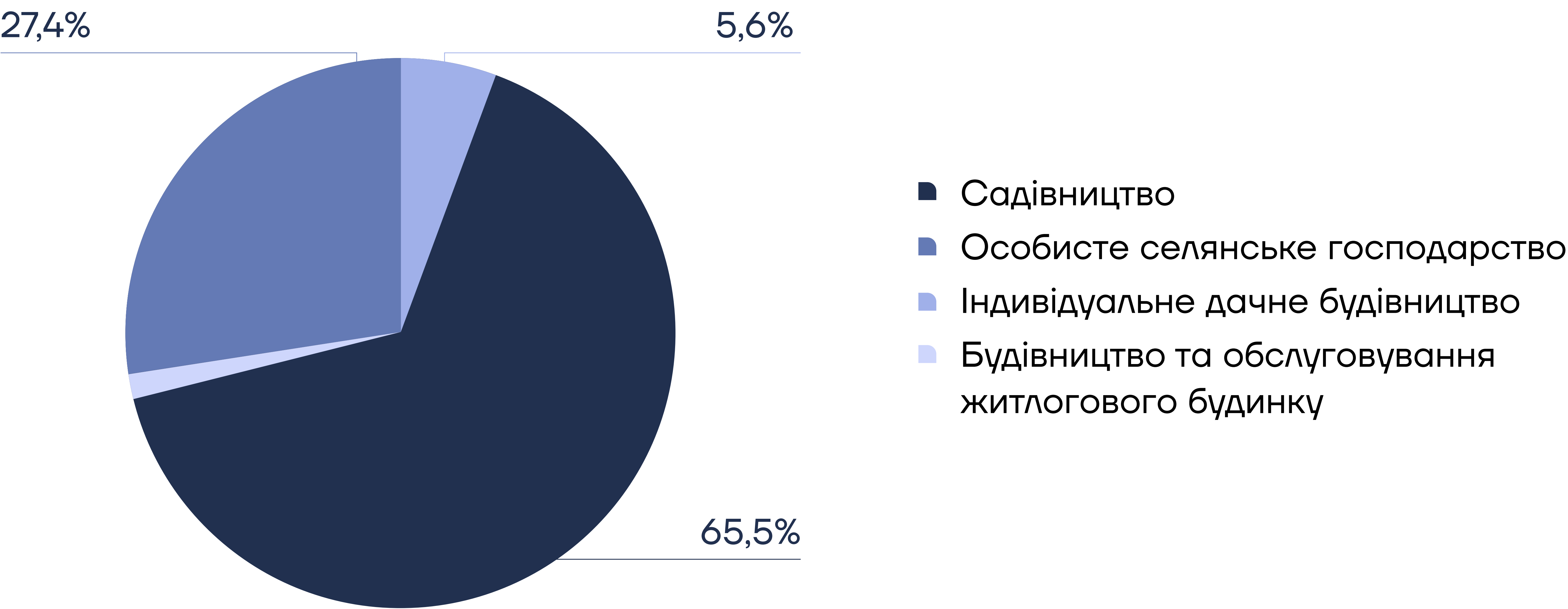
3.1. Кількість запитів на отримання земельних ділянок за видами

Області	Садівництво	Особисте селянське господарство	Індивід. дачне будівництво	Буд-тво і обслуг-ня житлового будинку	Разом
Вінницька область	305	5407	146	3102	8960
Дніпропетровська область	84	2550	1	635	3270

Розділ 4: Відповіді від об'єднаних територіальних громад (ОТГ)

Області	Садівництво	Особисте селянське господарство	Індивід. дачне будівництво	Буд-тво і обслуг-ня житлового будинку	Разом
Закарпатська область	94	187	11	541	833
Кіровоградська область	122	2496	1	205	2824
Миколаївська область	134	1152	1	292	1579
Одеська область	266	3562	272	1770	5870
Полтавська область	20	43	-	138	201
Харківська область	62	831	17	381	1291
Хмельницька область	354	2248	-	342	2944
Чернівецька область	200	567	1	553	1321
Разом	1641	19043	450	7959	29093

Кількість запитів у розрізі видів

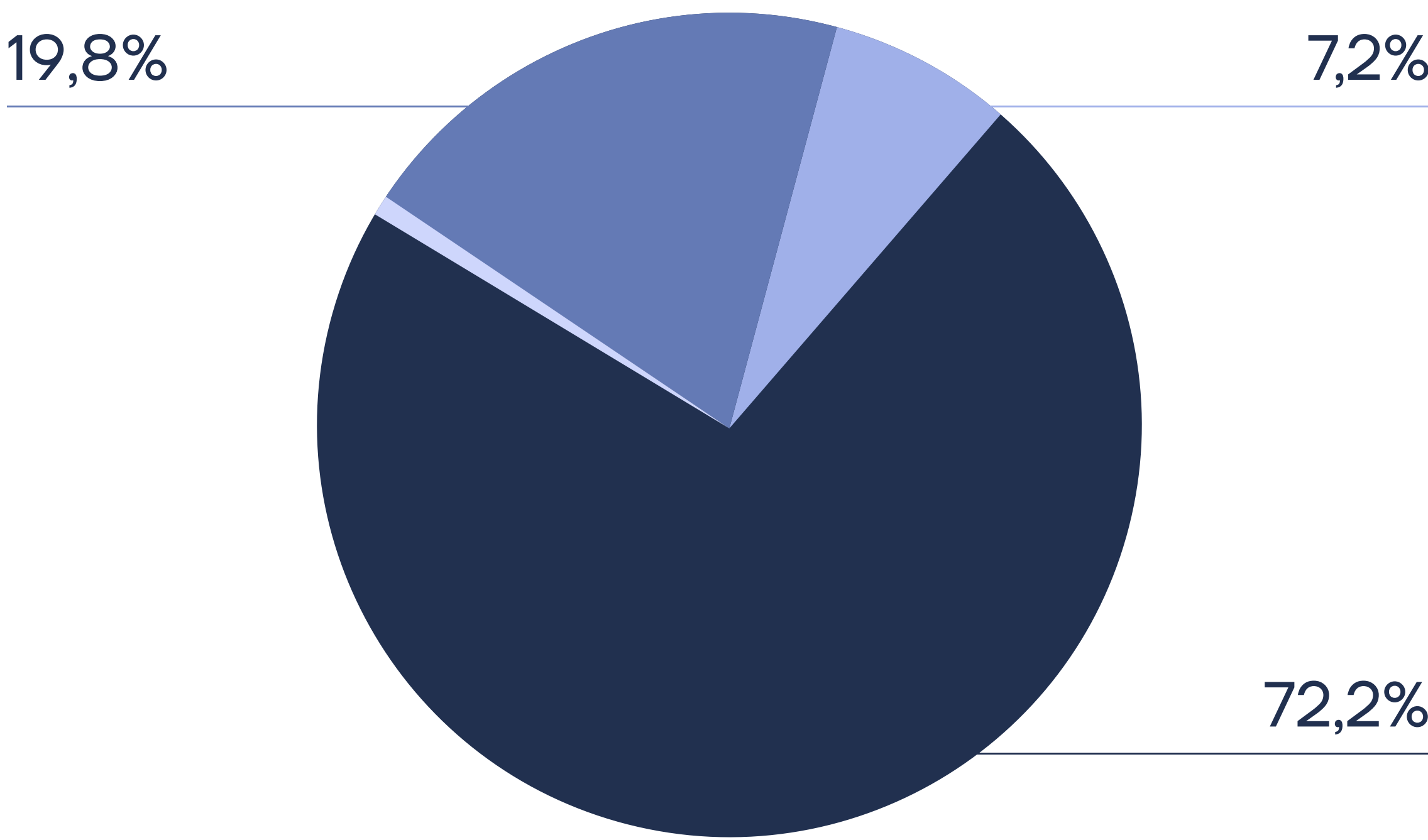

Таблиця 3. Узагальнення по відповідях на запити на отримання земельних ділянок з деталізацією по видах земельних ділянок

3.2. Кількість наданих земельних ділянок за видами

Області	Садівництво	Особисте селянське господарство	Індивід. дачне будівництво	Буд-тво і обслуг-ня житлового будинку	Разом
Вінницька область	682	3064	116	1326	5188
Дніпропетровська область	74	2203	14	329	2620
Закарпатська область	46	143	4	414	607
Кіровоградська область	75	2237	1	234	2547
Миколаївська область	75	846	1	205	1127
Одеська область	167	3006	4	548	3725
Полтавська область	-	15	-	29	44
Харківська область	46	339	13	201	599
Хмельницька область	212	1891	-	246	2349
Чернівецька область	41	390	-	339	770
Разом	1418	14134	153	3871	19576

Кількість наданих ділянок у розмірі видів

- Садівництво
- Особисте селянське господарство
- Індивідуальне дачне будівництво
- Будівництво та обслуговування житлового будинку

Таблиця 3. Узагальнення по відповідях на запити на отримання земельних ділянок з деталізацією по видах земельних ділянок

3.3. Рівень задоволення запитів ветеранів на земельні ділянки за видами

Області	Садівництво	Особисте селянське господарство	Індивід. дачне будівництво	Буд-тво і обслуг-ня житлового будинку	Разом
Вінницька область	224%	57%	79%	43%	58%
Дніпропетровська область	88%	86%	1400%	52%	80%
Закарпатська область	49%	76%	36%	77%	73%
Кіровоградська область	61%	90%	100%	114%	90%
Миколаївська область	56%	73%	100%	70%	71%
Одеська область	63%	84%	1%	31%	63%
Полтавська область	0%	35%	0%	21%	22%
Харківська область	74%	41%	76%	53%	46%
Хмельницька область	60%	84%	0%	72%	80%
Чернівецька область	21%	69%	0%	61%	58%
Разом	86%	74%	34%	49%	67%

4.6. Висновки

Значна кількість ОТГ не надала відповіді або відповіді були неповними. Чинний механізм реалізації права на пільгу людини не є економічно ефективним і має недоліки в регулюванні, що потребує термінового вирішення. Монетизація пільг дозволить уникнути цієї проблеми, оскільки грошова компенсація є більш прозорою і легкою у впровадженні. Крім того, ненадання чітких даних від ОТГ ускладнює контроль за системою пільг, що може призвести до корупційних ризиків та нерівномірного доступу до пільг. Монетизація зменшить їх, оскільки фінансові операції легше контролювати і відслідковувати.

Відповіді від ОТГ вказують на значні регіональні відмінності. Наприклад, Вінницька область має високий відсоток якісних відповідей (63.49%), тоді як у Чернівецькій області цей показник становить лише 38%, відсоток задоволення запитів у Кіровоградській області становить 90%, а в Харківській всього 30%. Це означає, що навіть у межах однієї країни існує нерівність у можливостях громад забезпечувати пільги. Монетизація дозволить зменшити ці відмінності, оскільки грошові виплати є універсальними і не залежать від конкретних ресурсів або можливостей ОТГ. Гроші можуть бути ефективно розподілені між усіма регіонами, таким чином забезпечується рівний доступ до компенсацій.

Наявні дані також показують, що є значна різниця між кількістю надісланих запитів на земельні ділянки та кількістю фактично наданих ділянок. Це вказує на обмеженість ресурсів або бюрократичні перешкоди, які заважають ОТГ виконувати свої зобов'язання. Монетизація пільг дозволить уникнути цих проблем, оскільки вона не потребує фізичних ресурсів (землі, житла тощо), а лише фінансових. Це спрощує процес надання пільг і робить його більш оперативним, що особливо важливо в контексті підтримки ветеранів.

Через неповноту та необґрунтованість відповідей та їхню збір даних був ускладнений, що вказує на потребу покращення обліку інформації. Монетизація пільг, завдяки своїй простоті, зменшить залежність від складних бюрократичних процедур і необхідності збору великої кількості різноманітних даних. Грошові компенсації легко обліковуються і можуть бути автоматизовані, що підвищить прозорість та ефективність роботи з пільговиками.

Відсутність стандартизації в наданні пільг у різних регіонах створює нерівні умови для громадян. Монетизація пільг дозволить уніфікувати підходи, оскільки фінансова компенсація може бути однаковою для всіх громад, незалежно від їхніх особливостей або обмежень. Це забезпечить рівний доступ до пільг для всіх громадян і зменшить соціальну напругу, що виникає через нерівність.

Отже, монетизація пільг є необхідним кроком для підвищення ефективності, прозорості та справедливості в наданні пільг. В умовах, коли держава повинна надавати значну кількість пільг великому прошарку населення, монетизація допоможе усунути регіональну нерівність, зменшити адміністративне навантаження на органи місцевого самоврядування та подолати труднощі, спричинені браком ресурсів або неефективною організацією на місцях. Грошові компенсації, як універсальний інструмент, здатні забезпечити своєчасну та дійсно необхідну підтримку тим, хто її потребує, та сприяти справедливому розподілу державних коштів.

Пропозиції щодо монетизації пільг

5.1. Переваги монетизації для ветеранів

Ветеранська політика в державі повинна бути орієнтована на забезпечення комплексної та всебічної підтримки ветеранів, враховуючи не лише їхні потреби, а й ті виклики, з якими вони стикаються після повернення до мирного життя, а також їхній вагомий внесок у захист і збереження країни. Це питання є надзвичайно важливим, адже ветерани, які ризикували своїм життям заради безпеки держави, заслуговують на гідну підтримку від суспільства та держави в цілому.

Чинне законодавство передбачає значну кількість пільг та привілеїв для ветеранів, однак реальна ситуація часто виявляється далеко не такою оптимістичною, як це можна було б очікувати на основі текстів законів. На жаль, нерідко трапляється так, що між законодавчими гарантіями та їхньою реалізацією на практиці існує величезна прірва, яку важко подолати. Буває так, що ветерани не можуть повністю або навіть частково скористатися своїми пільгами через різні обставини. Наприклад, ветерани з травмами опорно-рухового апарату, які обмежують їхню мобільність, фактично не мають можливості скористатися пільгами на безкоштовний проїзд у громадському транспорті, що є одним із яскравих прикладів недоліків наявної системи.

Крім того, існують випадки, коли законодавчі обмеження не дозволяють ветеранам реалізувати свої права на певні пільги. Наприклад, пільга на безкоштовне отримання земельних ділянок для ветеранів залишається недоступною для багатьох через обмежену кількість вільних земельних ресурсів або через складність процедури отримання цієї пільги. Це створює ситуацію, коли ветерани залишаються без реальної підтримки, незважаючи на те, що закон гарантує їм ці пільги.

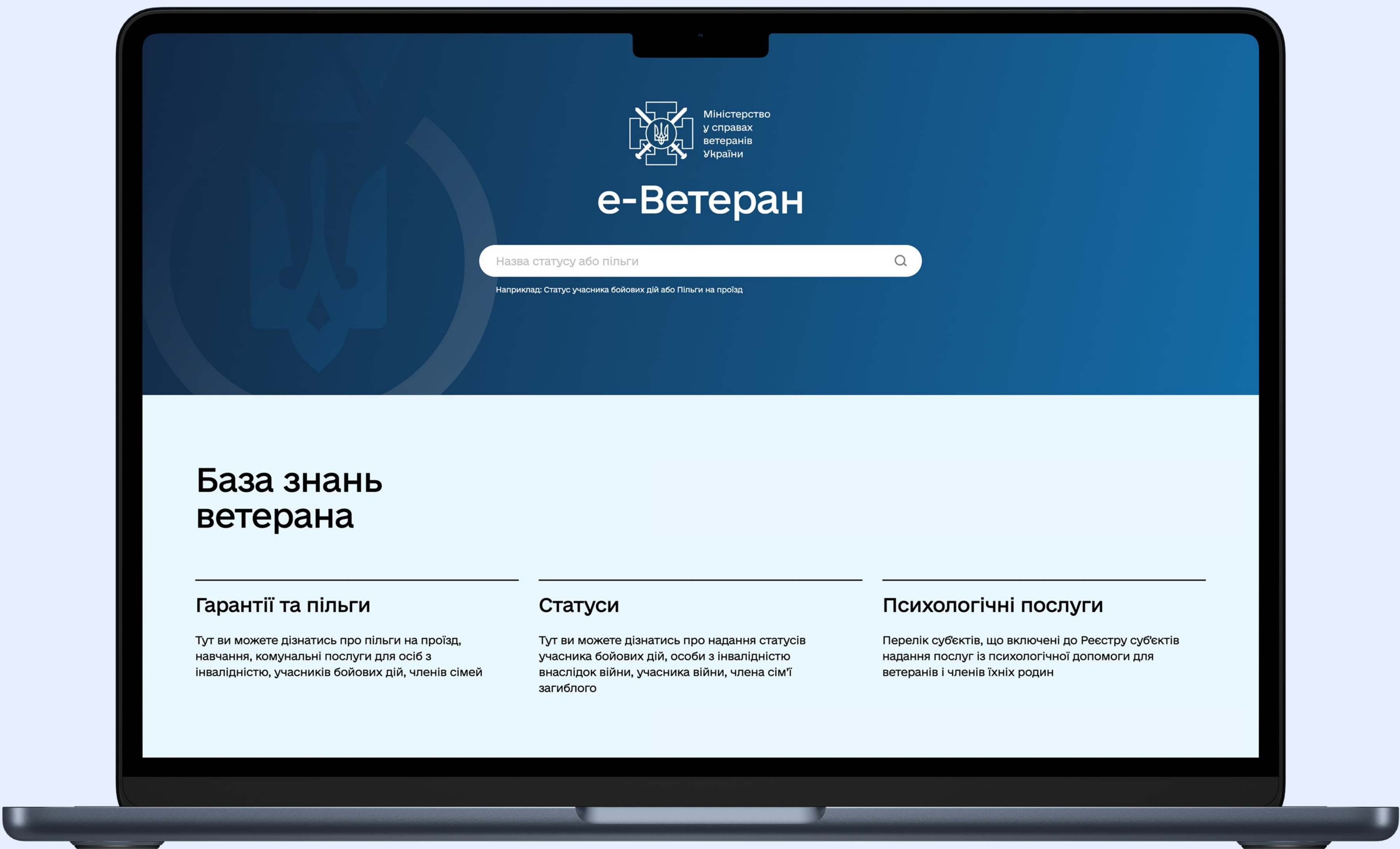
Одним із найбільш зручних і ефективних рішень з точки зору захисту інтересів ветеранів могло б стати впровадження механізму монетизації пільг. Це означає, що замість безпосереднього надання певної пільги держава могла б пропонувати ветерану її грошовий еквівалент, який той міг би використовувати на свій розсуд. Такий підхід надав би ветеранам значно більшу гнучкість у використанні запропонованих ресурсів, дозволяючи їм вирішувати найважливіші для них питання самостійно, зважаючи на особисті потреби та пріоритети.

Монетизація пільг – це не лише про зручність, а й про повагу до вибору та індивідуальних обставин кожного ветерана. Впровадження такого механізму дало б можливість кожному ветерану самостійно вирішувати, чи хоче він скористатися пільгою в її традиційній формі, чи отримати її вартість у грошах, що особливо важливо, якщо пільга не є для нього актуальною.

Україна вже створила необхідну технічну інфраструктуру, яка дозволяє реалізувати механізм монетизації пільг. Одним із важливих кроків на цьому шляху стало впровадження електронного посвідчення ветерана в мобільному додатку «Дія». Це посвідчення може містити всю необхідну інформацію про наявні пільги та їх монетизацію, що забезпечить ветеранам зручний доступ до своїх прав.

Також запущено спеціальний портал для ветеранів **е-Ветеран** (<https://eveteran.gov.ua>), на якому представлено інформацію про права ветеранів, пільги, електронні сервіси, соціальні послуги тощо. е-Ветеран – це система на базі Єдиного державного реєстру ветеранів війни, створена Міністерством у справах ветеранів України. Портал дає змогу розширювати набір послуг і сервісів для ветеранів, зокрема додати можливість замовити послугу монетизації пільг. Завдяки інтеграції з державними реєстрами цей інструмент стане надійною основою для ефективного функціонування системи монетизації пільг, дозволяючи відстежувати, які пільги вже були монетизовані, а які залишаються доступними.

А втім, реалізація вищевикладеного потребує як значних законодавчих змін, так і злагодженої роботи з даними, забезпечення необхідними фінансовими ресурсами та підтримки з боку суспільства. Хоча шлях до повної реалізації монетизації пільг може бути непростим, це рішення є стратегічно важливим для забезпечення гідного життя кожного ветерана та визнання його внеску в захист країни.

5.2. Переваги монетизації для держави

Монетизація пільг для ветеранів є важливим кроком у напрямку раціоналізації державних витрат та підвищення ефективності соціальної допомоги в цілому. Це рішення є надзвичайно актуальним у контексті сучасних викликів, які стоять перед Україною. Зокрема, нинішня система надання пільг, включно з безкоштовним проїздом, залишається суперечливою, неефективною та складною в адмініструванні, що підтверджується численними прикладами з вітчизняної практики. Адміністративні витрати, необхідні для підтримки такої системи, часто перевищують користь від наданих пільг, що призводить до значних витрат державного бюджету, які могли б бути використані більш раціонально.

Монетизація пільг дозволяє державі більш ефективно контролювати витрати, оскільки виплата фіксованої грошової суми легше піддається прогнозуванню, плануванню та подальшому контролю. Це означає, що бюджетні кошти можуть бути розподілені більш справедливо і точно, відповідаючи реальним потребам ветеранів.

Важливим аспектом є і те, що монетизація дозволяє уникати надмірних витрат на підтримку пільгових програм, які часто супроводжують зловживання. Наприклад, у випадку з безкоштовним проїздом, органи місцевого самоврядування змушені компенсувати перевізникам витрати, пов'язані з наданням пільг, що створює простір для зловживань з боку останніх, особливо коли йдеться про неточне облікування кількості пільгових поїздок.

Реформа монетизації також сприяє підвищенню прозорості у використанні публічних ресурсів. Це може стати важливим каталізатором реформування системи пасажирських перевезень в Україні, приведення її у відповідність до європейських стандартів. У європейських країнах давно використовується практика грошової компенсації замість безпосереднього надання послуг, і це дозволяє забезпечити справедливий розподіл коштів між усіма отримувачами пільг, незалежно від того, де вони проживають і як часто користуються транспортними послугами. Монетизація пільг може також сприяти поліпшенню якості надання транспортних послуг, оскільки перевізники зосередяться на обслуговуванні платоспроможних пасажирів, що стимулює конкуренцію та підвищує загальний рівень сервісу.

Зрештою, монетизація пільг підвищує рівень довіри до держави. Ветерани отримують можливість самостійно обирати, як саме користуватися наданими їм пільгами, що підвищує їхню самостійність і забезпечує більш справедливий розподіл ресурсів. Це дозволяє реалізувати важливий суспільний запит на справедливість, адже сьогодні ветеран, який не має потреби або змоги користуватись транспортними послугами, по суті свою пільгу втрачає. У випадку монетизації, він отримує грошовий еквівалент пільги, який може бути використаний на інші потреби, що відповідають його особистим пріоритетам. Це не лише підвищує рівень життя ветеранів, а й зміцнює їхню віру в те, що держава дійсно піклується про них.

Говорячи про забезпечення механізму реалізації безоплатного відведення земельних ділянок у власність ветеранам, варто зважати на те, що земля є дефіцитним національним багатством. Земельний банк вільних земель запасу є вкрай обмеженим, а кількість учасників бойових дій невпинно зростає. Отже, об'єктивно неможливо забезпечити реалізацію цієї пільги на всій території України в умовах ведення бойових дій, а за умови зняття заборон потенційно виникнуть нерівні умови для ветеранів з різних регіонів країни. Отже, монетизація цієї пільги є зручним рішенням для держави забезпечити практичну реалізацію взятих на себе зобов'язань.

Загалом, завдяки впровадженню монетизації, держава зможе краще відповідати на потреби своїх громадян, підвищуючи ефективність соціальної політики та сприяючи сталому розвитку країни. Завдяки більш точному і прозорому управлінню державними коштами, які будуть спрямовані на монетизацію пільг, можливість зловживань і неефективного використання ресурсів буде значно знижена. Це дозволить зосередити бюджетні кошти на інших важливих напрямках, як-от охорона здоров'я, освіта, інфраструктура, що сприятиме загальному розвитку країни.

Отже, монетизація пільг для ветеранів є не лише необхідною реформою для підвищення ефективності використання державних ресурсів, а й важливим кроком у напрямку соціальної справедливості та підвищення довіри громадян до держави.

5.3. Механізми вибору між старою системою пільг та монетизацією

У сучасних умовах, коли країна переживає складні випробування та непевність, питання вибору між використанням пільг та їх монетизацією стає нагальним. Це рішення не можна розглядати виключно як адміністративний акт, оскільки воно являє собою складну правову дилему. Вона потребує ретельного та всебічного аналізу з метою вибору оптимального шляху захисту прав громадян, зокрема ветеранів, які зробили вагомий внесок у захист державного суверенітету.

В умовах, коли кожен ресурс має особливу цінність, держава зобов'язана знаходити найбільш ефективні способи його раціонального використання. Проте при цьому необхідно суворо дотримуватись принципів захисту прав осіб, які, ризикуючи власним життям, боронили незалежність країни.

Тому вибір між збереженням пільг та їх монетизацією перетворюється на справжнє мистецтво балансування між захистом прав і раціональним управлінням державними ресурсами.

Монетизація пільг може стати тим містком, який поєднає необхідність раціонального використання коштів з гарантією прав кожного громадянина. Проте цей процес вимагає надзвичайної обережності та розуміння, адже від того, наскільки мудро він буде впроваджений, залежить не лише добробут окремих громадян, а й довіра до держави в цілому.

Передусім варто звернути увагу на пільгу на безкоштовний проїзд, яка стала невід'ємною частиною соціального захисту ветеранів. Ця пільга, безсумнівно, є важливою, адже забезпечує можливість вільно пересуватися країною в межах міста проживання та за ним, зберігаючи власні фінансові ресурси. Проте слід усвідомити, що не всі ветерани відчують потребу в цій пільзі. Серед них є чимало таких, хто має власний автомобіль. Вони не звертаються до громадського транспорту, тому що віддають перевагу власному комфорту та свободі пересування.

Однак факт наявності власного транспорту не повинен позбавляти ветеранів права на пільгу, яка їм справедливо належить за законодавством України. Ветерани заслужили цю пільгу своєю відданістю та жертвовністю, і вони мають право користуватися нею в повному обсязі, навіть якщо обирають інший шлях для задоволення своїх транспортних потреб. У цьому контексті монетизація пільги на безкоштовний проїзд виглядає як мудрий компроміс, який поєднує в собі справедливість і раціональність.

Монетизація цієї пільги дозволяє державі забезпечити ветеранам можливість скористатися своїм законним правом, не змушуючи їх обирати між зручністю та правом на підтримку з боку держави. Виплачуючи грошовий еквівалент замість надання пільги в натурі, держава не тільки дотримується своїх зобов'язань перед ветеранами, а й демонструє глибоке розуміння їхніх потреб і життєвих обставин. Це рішення зберігає тонкий баланс між повагою до прав громадян і раціональним використанням державних ресурсів, роблячи систему соціальної підтримки більш гнучкою та адаптованою до реалій сучасного життя.

Перейдемо до розгляду іншої вагомої пільги – права на отримання земельної ділянки. Це право є актом визнання заслуг ветеранів перед державою, символом вдячності за їхню мужність і самовідданість. Однак, на жаль, у нинішніх суворих реаліях воєнного стану в Україні, реалізація цього права стає дедалі складнішою та проблематичнішою. Значна частина територій перебуває під окупацією, замінована або посічена нерозірваними боєприпасами. Ці обставини ускладнюють можливість надання земельних ділянок, адже процедура розмінування потребує значних фінансових ресурсів і часу, що вимірюється не місяцями, а роками. Усе це ставить під сумнів здатність держави швидко та ефективно надати ветеранам ту землю, яку вони заслужили своїм подвигом.

З огляду на ці непрості обставини, монетизація пільги на відведення земельної ділянки стає не просто розумним вибором, а невідкладною необхідністю. Це не лише альтернатива, а й рятівний вихід для тих ветеранів, які не можуть або не бажають чекати довгі роки на вирішення земельних питань. Грошовий еквівалент, запропонований замість земельної ділянки, дозволяє ветеранам скористатися своїм законним правом у зручний для них спосіб, не зв'язуючи себе з бюрократичними перепонами та ризиками, які несе війна.

Монетизація в цьому контексті є не просто практичним кроком, а справжнім жестом державної турботи, що втілює в собі ідею негайної та реальної підтримки ветеранів саме тоді, коли ця допомога потрібна найбільше. Це рішення, наче свіже повітря в спекотний день, дарує ветеранам можливість реалізувати свої законні права не в абстрактному майбутньому, а в конкретному теперішньому. Монетизація дає змогу уникнути затяжних бюрократичних процедур, пов'язаних із відведенням земельних ділянок, та знімає тягар складнощів, які могли б стати на шляху реалізації цього права.

Цей підхід є проявом глибокої поваги до тих, хто без вагань став на захист Батьківщини, ризикуючи своїм життям заради миру і свободи. Держава, обираючи шлях монетизації, демонструє своє прагнення не просто виконати формальні обов'язки, а дійсно покращити життя тих, хто на це заслуговує. Вона прагне бути партнером, готовим у найскладніші моменти підтримати своїх громадян, забезпечити їхній добробут, навіть у часи найбільших викликів.

Важливо підкреслити, що ті ветерани, які бажають скористатися правом на безкоштовний проїзд або прагнуть отримати земельну ділянку, а не її грошову компенсацію, все одно матимуть таку можливість. Впровадження монетизації не позбавляє їх цього права, а лише надає альтернативний спосіб реалізації їхніх пільг, забезпечуючи свободу вибору між матеріальним еквівалентом та традиційною формою пільги.

Таким чином, вибір між традиційною пільгою та її монетизацією постає не просто як адміністративне рішення, а як вдалий, обдуманий та гуманний спосіб забезпечити права ветеранів у сучасних умовах. Це рішення дозволяє не лише захистити права кожного громадянина, який віддав частину свого життя на службу державі, а й оптимізувати використання державних ресурсів, що особливо важливо в умовах війни. Монетизація залишає ветеранам свободу вибору – якнайкраще скористатися своїми законними правами, враховуючи їхні особисті потреби та обставини. Це є виявом справжньої державної мудрості, коли шанується і цінується кожен, хто захищає нашу свободу.

5.4. Приклади успішної монетизації пільг в інших країнах

У сучасному світі багато країн демонструють приклади вдалої монетизації соціальних пільг, втілюючи в життя програми, що поєднують ефективність та справедливість. Ці ініціативи не лише надають громадянам можливість отримувати компенсації замість звичних пільг, а й сприяють економічному зростанню та підвищенню рівня життя.

У Сполученому Королівстві, зокрема в регіоні Вест-Мідлендс, діє програма пільгового проїзду, яка надає можливість певним категоріям громадян отримати грошову компенсацію замість проїзних квитків. Ця ініціатива є частиною ширшої системи підтримки, значна частина якої фінансується за рахунок транспортного збору Об'єднаного органу влади [Західного Мідленду \(WMCA\)](#).

У контексті пільгового автобусного проїзду для людей похилого віку, [Лондонські місцеві ради](#), зокрема боро [Волтем-Форест](#), [Рада Редбриджа](#) та [Іслінгтонська рада](#), пропонують ще більш щедрі пільги у вигляді проїзного квитка [Freedom Pass](#), який дозволяє безкоштовний проїзд на різних видах громадського транспорту для літніх людей та людей з інвалідністю. Ця ініціатива фінансується за рахунок місцевих районних рад.

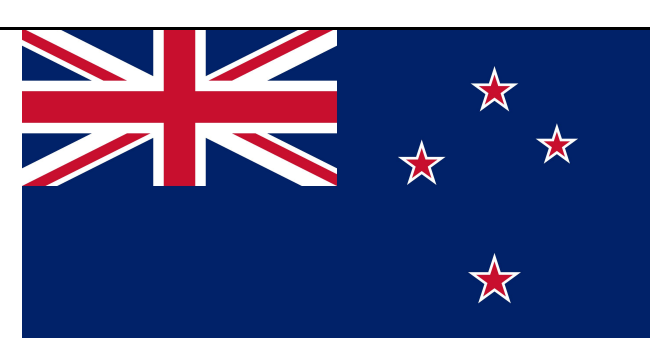

У Молдові було запроваджено компенсації для осіб з інвалідністю: особи з першою та другою групами інвалідності, дітей з інвалідністю та супроводжуваних осіб. Компенсації покривають витрати на проїзд у міському, приміському і міжміському транспорті (крім таксі) і фінансуються місцевими адміністраціями, тому суми варіюються в залежності від регіону. У Дондушенському районі компенсації коливаються від 80 до 120 лей на пів року, що покриває поїздки до 330 км. У Кишиневі пільги на проїзд збереглися для пенсіонерів, осіб з інвалід, студентів, сімей з чотирма і більше дітьми, працівників громадського транспорту, силових структур і [держслужби охорони](#).

Виплата соціальної допомоги через пластикові платіжні картки стає глобальною тенденцією. Завдяки впровадженню банківських карток для надання соціальної підтримки держава може бути впевнена, що допомога надходить безпосередньо до правильного одержувача. Розрахунки здійснюються за допомогою стандартних технологій, які передбачають використання персональних ідентифікаційних номерів (ПІН-кодів) для реєстрації картки та перевірки, чи користується нею саме власник. Хоча система захисту інформації таких карток не може повністю виключити можливість шахрайства чи зловживань у системі соціальної допомоги, картки значно підвищують точність і безпеку переведення державних коштів до визначених отримувачів.

Зазвичай масштабне впровадження пластикових платіжних карток відбувається у співпраці з операторами карткових платіжних систем. Наприклад, компанія Visa сприяє виплаті соціальної допомоги в таких країнах, як Філіппіни, Мексика, Бразилія, Коста-Ріка та Домініканська Республіка, де 800 тисяч осіб отримують допомогу на спеціальні платіжні картки «Солідарність» (Solidarity Cards) для придбання продуктів харчування, палива та навіть оплати навчання в школі.

Карткова платіжна система MasterCard застосовується в системах соціальної допомоги Польщі та Перу.

У Новій Зеландії картки SuperGold видаються безкоштовно всім громадянам віком від 65 років, а також тим, хто отримує пенсію за віком або [військову пенсію](#). Спочатку, у серпні 2007 року, коли вперше почалося впровадження цих карток, вони не мали жодного зв'язку з транспортними послугами. Основна мета карток SuperGold полягала у відкритті власникам доступу до широкого спектра знижок і пільгових послуг, які надавалися [державними та місцевими органами влади](#).

З 1 жовтня 2008 року всі держателі карток SuperGold отримали право на безкоштовний проїзд у громадському транспорті поза годинами пік. Це включає проїзд на автобусах, залізничних маршрутах та місцевих паромних переправах. Для користування цією пільгою власникам карток не потрібно пред'являти [посвідчення особи](#).

Аналогічна програма діє і в сусідній з Новою Зеландією Австралії, проте має деякі цікаві особливості. Зокрема, австралійська програма передбачає диференціацію пільг [залежно від видів транспорту та днів тижня](#). Картки надаються всім громадянам відповідних категорій [\(віком 65 років і старше, пенсіонерам тощо\)](#).

Держателі карток СЕК мають право на безкоштовний проїзд трамваями та поїздами міського сполучення, а також міськими автобусами [в найбільших регіональних центрах по неділях](#). Крім того, вони можуть користуватися знижками на проїзд поїздами та автобусами міжміського сполучення [у будь-який день тижня](#).

На початку 2000-х років Казахстан здійснив реформу системи пільг, яка передбачала монетизацію частини пільг, зокрема транспортних. Відповідно до [Закону від 7 квітня 1999 року №374-1, частину пільг було замінено грошовими виплатами](#), а ще частину — скасовано. Лише пільги для осіб з інвалідністю та ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС залишилися в натуральному вигляді (наприклад, пільги на протезування, санаторно-курортне лікування та медичне обслуговування). Розміри компенсацій за скасовані пільги прив'язувалися до місячного розрахункового показника (МРП). Виплати варіювалися від 0,6 до 7,1 МРП залежно від категорії пільговика та виду пільг.

Наприклад, ветерани бойових дій в Афганістані отримували компенсацію в розмірі 416 тенге (приблизно 5 доларів США на той час), що дозволяло здійснити 27 поїздок міським транспортом в Алматі. Особи з інвалідністю внаслідок бойових дій отримували 1000 тенге, а для інвалідів та учасників Другої світової війни виплати були вищими, проте однаково не покривали втрати від скасування натуральних пільг.

Загалом, реформа монетизації пільг у Казахстані оцінюється позитивно. Усі пільги, за винятком медичних, були замінені грошовими виплатами.

Щодо монетизації пільг на відведення земельних ділянок, у зарубіжних країнах вона здійснюється через можливість реалізації земельної ділянки за ринковими цінами.

Проект приватизації земель у Монголії надав громадянам можливість отримати повну приватну власність на земельні ділянки, які вони могли продати за ринковими цінами. До 2003 року приватна власність на землю була неможливою, але з впровадженням урядової програми, що дозволила безкоштовне отримання прав власності, ця ситуація змінилася.

Права власності на земельні ділянки обмежені лише громадянами Монголії і включають права на управління та продаж землі.

Проекти нормативних актів

6.1. Мета, завдання, механізми реалізації та вплив на бюджет країни проекту «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у грошовій формі»

Чинне законодавство передбачає значну кількість пільг та привілеїв для ветеранів, однак реальна ситуація часто виявляється далеко не такою оптимістичною, як це можна було б очікувати на основі текстів законів. На жаль, нерідко трапляється так, що між законодавчими гарантіями та їхньою реалізацією на практиці існує величезна прірва, яку важко подолати. Буває так, що ветерани не можуть повністю або навіть частково скористатися своїми пільгами через різні обставини. Наприклад, ветерани з травмами опорно-рухового апарату, які обмежують їхню мобільність, фактично не мають можливості скористатися пільгами на безкоштовний проїзд у громадському транспорті, що є одним із яскравих прикладів недоліків наявної системи.

6.1.1. Мета Порядку

Основною метою цього Порядку є впровадження механізму монетизації пільг на проїзд для учасників бойових дій (УБД) та осіб з інвалідністю внаслідок війни. Порядок розрахований на повоєнний час за умови дії чинного Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Це дозволить:

1 забезпечити більш ефективне використання бюджетних коштів;

2 підвищити рівень соціальної справедливості;

3 спростити доступ до пільг за рахунок цифрових сервісів, як-от Портал «Дія»;

4 сприяти соціальній інтеграції ветеранів, надаючи їм фінансову свободу у виборі транспортних послуг.

6.1.2. Завдання Порядку

Основною метою цього Порядку є впровадження механізму монетизації пільг на проїзд для учасників бойових дій (УБД) та осіб з інвалідністю внаслідок війни.

■ Модернізація системи пільг.

Порядок створює механізм, який дозволяє отримувачам обирати між натуральною формою пільг на транспорт та грошовою компенсацією, що надасть більшу гнучкість та спростить процес отримання допомоги.

■ Автоматизація та цифровізація.

Порядок передбачає використання цифрових сервісів зокрема Портал «Дія» для подання заяви на отримання грошової компенсації, що спростить процес для ветеранів та мінімізує бюрократичні перепони.

■ **Прозорість та контроль.**

Електронний формат подання та обліку пільг забезпечить більшу прозорість витрат, зменшить ризики зловживань та тіньових схем у системі пільгового транспорту.

6.1.3. Механізми реалізації

■ **Портал «Дія».**

Отримувачі пільг можуть подати заяви на грошову компенсацію через Портал «Дія». Це сприяє спрощенню процесу, адже більшість операцій можна виконати онлайн.

■ **Щомісячні грошові виплати та гнучкість.**

Виплати перераховуються на банківський рахунок отримувача відповідно до обраної ним категорії пільг. Це забезпечує фінансову незалежність ветеранів та зменшує залежність від державної транспортної інфраструктури. Повернення до натурального виразу пільги надається за запитом.

■ **Автоматичний облік та контроль.**

Інформація про пільги буде відображатися в електронному посвідченні ветерана, що дозволяє точно фіксувати використання пільг та контролювати відповідність виплат реальним потребам.

6.1.4. Очікуваний вплив на бюджет країни

■ **Прямий вплив на соціальний бюджет.**

Враховуючи встановлені розміри грошових виплат, державний бюджет отримає стабільні та передбачувані витрати на реалізацію цього Порядку. Впровадження виплат вимагатиме додаткового фінансування, але вони дозволять оптимізувати витрати держави, зменшивши загальну вартість надання пільг у натуральній формі.

■ **Економія на адміністративних витратах.**

Монетизація пільг зменшить адміністративне навантаження на державні органи, які раніше забезпечували контроль за натуральними пільгами у сфері транспорту. Це також зменшить потребу в субсидуванні перевізників для надання пільгових поїздок.

■ **Прозоріше та ефективніше використання бюджетних коштів.**

Грошова компенсація адресно спрямовуватиметься на конкретних осіб, що дозволить уникнути нецільового використання коштів, пов'язаного з відшкодуванням перевізникам. За умов тіньового ринку транспорту значна частина бюджетних коштів могла не доходити до ветеранів.

6.1.5. Проблеми, які вирішує монетизація

■ **Неефективність натуральних пільг.**

Сучасна система, яка передбачає надання пільг через транспортні компанії, не завжди відповідає реальним потребам ветеранів. Монетизація надає фінансові ресурси безпосередньо отримувачам, дозволяючи їм самостійно вибирати спосіб і засоби пересування.

■ **Проблема доступності пільг.**

У багатьох регіонах ветерани не можуть скористатися пільговим проїздом через відмову перевізників або недостатню кількість транспорту. Грошова компенсація забезпечить їм свободу вибору, незалежно від наявності чи відсутності пільгових перевізників.

■ **Підвищення прозорості у сфері пасажирських перевезень.**

Перехід на грошову форму виплат допоможе уникнути зловживань з боку перевізників, які раніше отримували відшкодування, але не завжди надавали пільгові послуги. Монетизація сприяє прозорому використанню державних коштів.

6.1.6. Соціальна інтеграція та покращення якості життя

■ **Фінансова незалежність ветеранів.**

Монетизація дозволяє ветеранам самостійно розпоряджатися коштами та вирішувати, як найкраще їх використовувати. Це сприяє більшій соціальній інтеграції та покращує якість їх життя.

■ **Покращення доступу до транспортних послуг.**

Завдяки грошовій компенсації ветерани зможуть обирати транспортні засоби на власний розсуд, користуватися послугами приватних перевізників або замовляти альтернативні засоби пересування.

Запровадження монетизації пільг на проїзд для ветеранів є важливим етапом реформи системи соціального захисту в Україні. Вона не лише підвищує ефективність витрат державного бюджету, а й сприяє поліпшенню якості життя ветеранів, забезпечуючи їм фінансову свободу та можливість самостійно керувати власними ресурсами.

6.1.7. Проект «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у грошовій формі»

Цей Порядок визначає механізм надання окремим категоріям осіб у грошовій формі таких пільг:

- на проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту;
- на проїзд залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів;
- на проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою;
- на проїзд особам з інвалідністю I і II груп один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом.
- на користування залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом у період з 1 жовтня по 15 травня з 50-процентною знижкою вартості проїзду без обмеження кількості поїздок.

Дія цього Порядку поширюється на окремі категорії осіб, які мають право на пільги з оплати проїзду, а саме:

- учасників бойових дій та осіб, прирівняних до них відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

осіб з інвалідністю внаслідок війни, відповідно до статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

Розмір отриманої щомісячної грошової виплати не враховується під час обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги, що надаються відповідно до законодавства.

Грошові виплати здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів в сумі, що визначена відповідно до пункту 4 цього Порядку, шляхом перерахування коштів на особистий рахунок отримувача в банку на підставі заяви особи, яка має право на відповідні пільги, і даних Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги.

Розмір грошової виплати становить:

- за частиною 1 пункту 1 цього Порядку – 1% розміру мінімальної заробітної плати в місячному розмірі;
- за частиною 2 пункту 1 цього Порядку – 6% розміру мінімальної заробітної плати в місячному розмірі;
- за частиною 3 пункту 1 цього Порядку – 5% розміру мінімальної заробітної плати в місячному розмірі;
- за частиною 4 пункту 1 цього Порядку – 5% розміру мінімальної заробітної плати в місячному розмірі;
- за частиною 5 пункту 1 цього Порядку – 3% розміру мінімальної заробітної плати в місячному розмірі;

Пільга в грошовій формі надається отримувачу за його бажанням.

Для отримання пільги в грошовій формі отримувачу необхідно:

- встановити мобільний додаток Порталу «Дія» (Дія) на електронному носії, критерії якого підтримують його використання, та пройти електронну ідентифікацію та автентифікацію;
- обрати в мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія) послугу «Пільга на проїзд»;
- відкрити поточний рахунок в одному з банків України (далі – банк), та/або перевірити номер поточного рахунка (за стандартом IBAN) отримувача, інформація щодо якого передана банком та який наявний у мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія);
- подати засобами Порталу «Дія» (Дія) заяву, яка містить такі дані:
 - прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);
 - дата народження;
 - реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (за наявності);
 - найменування пільги;
 - номер банківського рахунка (за стандартом IBAN) отримувача.

Отримувачу автоматично надходить повідомлення засобами мобільного додатка Порталу «Дія» (Дія) про результати обробки інформації для отримання пільги у грошовій формі.

Отримувач також вправі замовити отримання пільги в грошовій формі у центрі надання адміністративних послуг.

Відкриття, обслуговування поточного рахунка здійснюється банком відповідно до законодавства та нормативно-правових актів Національного банку.

Отримувач має право отримати пільгу, передбачену частинами 1, 2, 5 пункту 1 цього Порядку, у грошовій формі за один календарний місяць, частиною 4 пункту 1 цього Порядку – за один рік, частиною 3 пункту 1 цього Порядку – за два роки, подавши відповідну заяву засобами Порталу «Дія» (Дія) не пізніше 15 числа попереднього календарного місяця, в якому починається дія пільги.

Грошові виплати здійснюються до 28 числа за наступний календарний місяць (рік).

Інформація про отримання отримувачем пільги у грошовій формі в обраному календарному місяці відображається в електронному посвідченні ветерана. Отримувач, який отримав пільгу у грошовій формі, позбавляється права на отримання цієї ж пільги у натуральній формі у відповідному періоді.

Електронне посвідчення ветерана з відміткою про отримання отримувачем пільги у грошовій формі в обраному календарному місяці може бути роздруковане. У такому випадку воно повинно містити QR-код, придатний для зчитування. Роздруковане посвідчення чинне протягом календарного місяця, в якому Отримувач отримав пільгу у грошовій формі. Формування документа для друку може здійснюватися адміністратором центру надання адміністративних послуг засобами Порталу Дія у разі особистого звернення.

З метою взаємодії між Міністерством у справах ветеранів, Мінцифри, Пенсійним фондом України, технічним адміністратором Порталу «Дія» укладається договір про інформаційну взаємодію, яким регулюються питання щодо механізму та каналів інформаційного обміну, обсягу, змісту, формату та структури інформації, що передається.

6.2. Мета, завдання, механізми реалізації та вплив на бюджет країни проекту «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у грошовій формі»

6.2.1. Мета Порядку

Метою цього Порядку є запровадження механізму монетизації пільг на першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та учасників війни. Порядок розрахований на повоєнний час за умови дії чинного Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Це дозволить:

Замість безпосереднього виділення землі надати компенсацію в грошовій формі, забезпечуючи ветеранів альтернативними можливостями використання коштів.	Оптимізувати використання бюджетних ресурсів та забезпечити адресний підхід до надання допомоги.	Підвищити рівень соціальної справедливості, забезпечивши однакові можливості для всіх ветеранів незалежно від їхнього місця проживання.
---	--	---

6.2.2. Завдання Порядку

- **Монетизація права на землю.**
Надати учасникам бойових дій, учасникам війни та особам з інвалідністю можливість отримати грошову компенсацію замість землі, зберігаючи при цьому право на першочергове виділення ділянок, якщо вони обирають отримати допомогу в натуральній формі.
- **Адресність та гнучкість пільг.**
Запровадити механізм вибору між отриманням землі або грошової компенсації, який буде однаковим для всіх регіонів.
- **Автоматизація процесу.**
Використання електронних сервісів для подачі заяв через Портал «Дія», що спрощує процес отримання пільги та мінімізує бюрократію.

6.2.3. Механізми реалізації

- **Цифрові сервіси.**
Подання заяв на грошову компенсацію через Портал «Дія», зручна автоматизація процесу, що дозволяє здійснювати більшість операцій онлайн.
- **Єдиний державний реєстр пільг.**
Використання Єдиного державного автоматизованого реєстру для обліку та контролю наданих пільг, що забезпечить прозорість процесу.

■ **Фіксована компенсація.**

Встановлення однакового розміру грошової компенсації для всіх регіонів, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

6.2.4. Очікуваний вплив на бюджет країни

■ **Оптимізація витрат.**

Грошова компенсація дозволить краще контролювати використання бюджетних коштів, уникаючи витрат на виділення земель у складних та малозаселених регіонах.

■ **Адміністративні заощадження.**

Монетизація пільг зменшить адміністративне навантаження на органи влади, які раніше відповідали за розподіл земельних ділянок.

■ **Плановані бюджетні витрати.**

Заздалегідь визначений розмір компенсацій забезпечить стабільність та передбачуваність витрат.

6.2.5. Проблеми, які вирішує монетизація

■ **Складність у виділенні землі.**

У деяких регіонах виділення земельних ділянок є проблематичним через брак придатних територій або бюрократичні труднощі. Монетизація забезпечить ветеранів альтернативою та уникне цих перешкод.

■ **Неефективне використання землі.**

Не всі ветерани мають можливість або бажання використовувати виділені ділянки, що призводить до невикористання ресурсів.

■ **Підвищення прозорості.**

Перехід на грошову форму пільг зменшить можливість зловживань у сфері розподілу землі.

6.2.6. Соціальна інтеграція та покращення якості життя

■ **Фінансова незалежність.**

Ветерани отримають можливість самостійно вирішувати, як найкраще використовувати отримані кошти, забезпечуючи себе житлом або іншими важливими потребами.

■ **Підтримка вибору.**

Завдяки монетизації ветерани матимуть більше варіантів, включаючи інвестування в альтернативні проекти або використання коштів для поточних потреб, що сприятиме покращенню якості життя.

6.2.7. Проект «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у грошовій формі»

Цей Порядок визначає механізм надання окремим категоріям осіб у грошовій формі пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

Дія цього Порядку поширюється на такі категорії осіб:

- учасників бойових дій та осіб, прирівняних до них відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- осіб з інвалідністю внаслідок війни, відповідно до статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- учасників війни, відповідно до статті 14 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

Розмір отриманої грошової виплати не враховується під час обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги, що надаються відповідно до законодавства.

Грошові виплати, передбачені цим Порядком, здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів, шляхом перерахування коштів на особистий рахунок отримувача в банку на підставі заяви особи, яка має право на відповідні пільги, і даних Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги.

Розмір грошових виплат, які є грошовою формою надання пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, є однаковими незалежно від місця проживання особи, що звертається із заявою про отримання пільги в грошовій формі, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

**Пільга в грошовій формі надається отримувачу за його бажанням.
Для отримання пільги у грошовій формі отримувачу необхідно:**

- встановити мобільний додаток Порталу «Дія» (Дія) на електронному носії, критерії якого підтримують його використання, та пройти електронну ідентифікацію та автентифікацію;
- обрати в мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія) послугу «Пільга з відведення земельних ділянок»;
- відкрити поточний рахунок в одному з банків України (далі – банк), та/або перевірити номер поточного рахунка (за стандартом IBAN) отримувача, інформація щодо якого передана банком та який наявний у мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія);
- подати засобами Порталу «Дія» (Дія) заяву, яка містить такі дані:
 - прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);
 - дата народження;
 - реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (за наявності);
 - найменування пільги;
 - номер банківського рахунка (за стандартом IBAN) отримувача.

Отримувачу автоматично надходить повідомлення засобами мобільного додатка Порталу «Дія» (Дія) про результати обробки інформації для отримання пільги у грошовій формі.

Отримувач також вправі замовити отримання пільги в грошовій формі у центрі надання адміністративних послуг.

Відкриття, обслуговування поточного рахунка здійснюється банком відповідно до законодавства та нормативно-правових актів Національного банку.

Отримувач має право отримати пільгу, вказану в п. 1 цієї Постанови, у грошовій формі виключно один раз та за умови добровільної відмови від права на першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

Грошові виплати здійснюються до 1 квітня наступного календарного року за роком, в якому було подано заяву.

Інформація про отримання отримувачем пільги в грошовій формі відображається в електронному посвідченні ветерана.

З метою взаємодії між Міністерством у справах ветеранів, Міністерством цифрової трансформації, технічним адміністратором Порталу «Дія», органами місцевого самоврядування укладаються договори про інформаційну взаємодію, якими регулюються питання щодо механізму та каналів інформаційного обміну, обсягу, змісту, формату та структури інформації, що передається.

6.3. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо монетизації пільг»

Для забезпечення ефективної реалізації монетизації пільг для учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни необхідно внести зміни до чинного законодавства України. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" щодо монетизації пільг» передбачає створення правових умов для реалізації механізму грошової компенсації пільг, передбачених законом.

Проект Закону включає такі ключові положення:

Доповнення Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» новою статтею, яка передбачає можливість надання пільг у грошовій формі у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Зміни в нормативно-правовій базі. Кабінету Міністрів України доручається в шестимісячний строк з дня набрання чинності закону привести власні нормативно-правові акти у відповідність до нових вимог, забезпечивши реалізацію положень закону.

Основні цілі та завдання Проекту Закону:

Законодавче закріплення можливості монетизації. Встановлення правової бази для надання грошових компенсацій замість пільг на землю, транспорт та інші соціальні гарантії.	Уніфікація підходу до монетизації. Закон забезпечить єдиний підхід до грошових компенсацій по всій країні, що дозволить уникнути регіональних відмінностей у наданні пільг.	Захист прав ветеранів. Проект Закону дозволить підвищити рівень соціального захисту ветеранів, забезпечуючи більшу свободу вибору у використанні пільг.
--	--	--

Запровадження цього законопроекту створить необхідну правову основу для впровадження Порядків, передбачених у пунктах 6.1. і 6.2, та дозволить ефективно реалізувати монетизацію пільг для ветеранів.

ПРОЄКТ
вноситься народними депутатами

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захист щодо монетизації пільг

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захист»:

1) Розділ IV «ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ» доповнити статтею 24 такого змісту:

24. Надання пільг у грошовій формі

Пільги, передбачені цим Законом, можуть надаватися у готівковій формі у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

II. Прикінцеві положення:

1. Цей Закон набирає чинності наступного дня за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

1) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення власних нормативно-правових актів, а також нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом;

Голова Верховної Ради України

6.4. Проекти нормативно-правових актів на час дії воєнного стану

В умовах воєнного стану, у зв'язку з обмеженістю фінансових ресурсів, на нашу думку, замість грошової компенсації ветеранам можуть бути запропоновані інші державні програми (пільгова іпотека, розмитнення транспортних засобів, кредитування бізнесу тощо).

6.4.1. Проект «Порядку надання учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни пільг з оплати проїзду у формі участі в державних програмах»

Цей Порядок визначає механізм надання окремим категоріям осіб у формі участі в державних програмах таких пільг:

- на проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту;
- на проїзд залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів;
- на проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою;
- на проїзд особам з інвалідністю I і II груп один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом.
- на користування залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом у період з 1 жовтня по 15 травня з 50-процентною знижкою вартості проїзду без обмеження кількості поїздок.

Дія цього Порядку поширюється на окремі категорії осіб, які мають право на пільги з оплати проїзду, а саме:

- учасників бойових дій та осіб, прирівняних до них відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- осіб з інвалідністю внаслідок війни, відповідно до статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

Перелік державних програм, які пропонуються для осіб, зазначених в п. 2 Порядку, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Пільга у формі участі в державних програмах надається отримувачу за його бажанням. Для отримання пільги у формі участі в державних програмах отримувачу необхідно:

- встановити мобільний додаток Порталу «Дія» (Дія) на електронному носії, критерії якого підтримують його використання, та пройти електронну ідентифікацію та автентифікацію;
- обрати в мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія) послугу «Пільга на проїзд»;

подати засобами Порталу «Дія» (Дія) заяву, яка містить такі дані:

- прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);
- дата народження;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (за наявності);
- найменування пільги;
- назва обраної державної програми.

Отримувачу автоматично надходить повідомлення засобами мобільного додатка Порталу «Дія» (Дія) про результати обробки заяви.

Отримувач також вправі замовити отримання аналогічної послуги у центрі надання адміністративних послуг.

Отримувач, який реалізував право отримати пільгу, передбачену частинами 1, 2, 5 пункту 1 цього Порядку, у формі участі в державних програмах, цим самим відмовляється від отримання цим пільг у натуральній формі.

Інформація про відмову від пільг на проїзд у натуральній формі відображається в електронному посвідченні ветерана.

Електронне посвідчення ветерана з відміткою про отримання отримувачем пільги у формі участі в державних програмах може бути роздруковане. У такому випадку воно повинно містити QR-код, придатний для зчитування. Формування документа для друку може здійснюватися адміністратором центру надання адміністративних послуг засобами Порталу Дія у разі особистого звернення.

З метою взаємодії між Міністерством у справах ветеранів, Мінцифри, Пенсійним фондом України, технічним адміністратором Порталу «Дія» укладається договір про інформаційну взаємодію, яким регулюються питання щодо механізму та каналів інформаційного обміну, обсягу, змісту, формату та структури інформації, що передається.

6.4.2. Проект «Порядку надання учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам війни пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у формі участі в державних програмах»

Цей Порядок визначає механізм надання окремим категоріям осіб пільг з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва у формі участі в державних програмах.

Дія цього Порядку поширюється на такі категорії осіб:

учасників бойових дій та осіб, прирівняних до них відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- ▶ осіб з інвалідністю внаслідок війни, відповідно до статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- ▶ учасників війни, відповідно до статті 14 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

Перелік державних програм, які пропонуються для осіб, зазначених в п. 2 Порядку, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Пільга у формі участі в державних програмах надається отримувачу за його бажанням. Для отримання пільги на участь у програмах отримувачу необхідно:

- ▶ встановити мобільний додаток Порталу «Дія» (Дія) на електронному носії, критерії якого підтримують його використання, та пройти електронну ідентифікацію та автентифікацію;
- ▶ обрати в мобільному додатку Порталу «Дія» (Дія) послугу «Пільга з відведення земельних ділянок»;
- ▶ подати засобами Порталу «Дія» (Дія) заяву, яка містить такі дані:
 - прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);
 - дата народження;
 - реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (за наявності);
 - найменування пільги;
 - назва обраної державної програми.

Отримувачу автоматично надходить повідомлення засобами мобільного додатка Порталу «Дія» (Дія) про результати обробки заяви.

Отримувач також вправі замовити отримання пільги на участь у програмах у центрі надання адміністративних послуг.

Отримувач має право отримати пільгу, вказану в п. 1 цієї Постанови, у формі участі в державних програмах виключно один раз та за умови добровільної відмови від права на першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

Інформація про відмову від пільги з першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відображається в електронному посвідченні ветерана.

З метою взаємодії між Міністерством у справах ветеранів, Міністерством цифрової трансформації, технічним адміністратором Порталу «Дія», органами місцевого самоврядування укладаються договори про інформаційну взаємодію, якими регулюються питання щодо механізму та каналів інформаційного обміну, обсягу, змісту, формату та структури інформації, що передається.

Висновки та рекомендації

7.1. Загальні висновки щодо доцільності монетизації пільг

Впровадження монетизації пільг для ветеранів є актуальним питанням, оскільки відкриває шлях для підвищення ефективності соціального захисту цієї категорії громадян.

Запровадження грошових компенсацій замість натуральних пільг може стати економічно доцільним кроком, адже дозволить державі оптимізувати використання ресурсів. Замість підтримки складної та дорогої бюрократичної системи, яка наразі існує, фінансові компенсації можуть забезпечити більш прозоре та ефективне використання бюджетних коштів, що особливо важливо в умовах обмеженого державного фінансування.

Важливим аспектом монетизації пільг є підвищення доступності соціальної допомоги для ветеранів. Поточна система, через свою складність і бюрократичні перепони, часто не задовольняє потреби ветеранів повною мірою. Впровадження грошових виплат замість натуральних пільг дозволить ветеранам самостійно розпоряджатись отриманими коштами, що значно спростить доступ до необхідних послуг. Відповідно це може підвищити рівень їхньої соціальної активності та сприяти їхній інтеграції в суспільство.

Міжнародний досвід демонструє успішність програм монетизації пільг у багатьох країнах світу. Ці приклади свідчать про те, що надання грошових компенсацій може бути ефективним способом підтримки ветеранів, дозволяючи їм отримати належну допомогу без зайвої бюрократії. Україна повинна дослідити та врахувати цей досвід при розробці та впровадженні власної програми монетизації, адаптуючи його до національних особливостей.

Водночас монетизація пільг потребує вирішення низки важливих питань. Однією з ключових проблем є нерівномірний розподіл ресурсів між регіонами. Місцеві органи влади, відповідальні за фінансування пільг, не завжди мають достатньо коштів для покриття всіх потреб ветеранів. Це може спричинити ситуацію, коли ветерани в різних регіонах отримуватимуть нерівномірну допомогу, що створює додаткову соціальну нерівність.

Також важливим аспектом є забезпечення належного контролю та обліку коштів, які будуть виплачуватися в рамках монетизації пільг. Відсутність прозорої системи моніторингу може призвести до зловживань і корупції, що значно знижує ефективність усієї програми. Тому впровадження сучасних технологій, зокрема й електронної системи обліку та контролю, є необхідним кроком для забезпечення прозорості та підзвітності цього процесу.

Суттєву роботу необхідно провести щодо юридичної складової реформи монетизації пільг. Слід переглянути чинне законодавство, доповнити його новими нормативними актами, що регулюватимуть процес монетизації пільг. Це важливо для забезпечення правової бази, яка гарантуватиме справедливий і прозорий процес надання грошових компенсацій замість традиційних пільг.

Особливо актуальною є проблема надання пільг на транспортні послуги. Ветерани стикаються з численними труднощами під час реалізації свого права на безкоштовний проїзд. Обмежена кількість пільгових місць у транспортних засобах, а також відсутність

єдиної системи обліку пільгових перевезень ускладнюють використання цієї пільги. Впровадження грошових компенсацій може вирішити цю проблему, але це потребує ретельного планування та узгодження з місцевими органами влади.

Також залишається актуальною проблема надання ветеранам земельних ділянок. Складна бюрократія, корупційні схеми та режим воєнного стану значно ускладнюють процес отримання земельних ділянок, на які ветерани мають законне право. Монетизація цієї пільги може бути розглянута як альтернатива, яка надасть ветеранам фінансову компенсацію замість землі, що дозволить їм самостійно обрати найбільш прийнятний варіант використання отриманих коштів.

Інформаційний аспект також відіграє важливу роль в успішності реалізації прав ветеранів на отримання пільг. Багато ветеранів не знають про свої права або не розуміють, як скористатися ними. Це створює ситуацію, коли права ветеранів залишаються нереалізованими. Тому важливо забезпечити ветеранів необхідною інформацією та консультуванням, що допоможе їм зрозуміти свої права і скористатися ними повною мірою.

Загалом впровадження монетизації пільг для ветеранів має значний потенціал для покращення їхнього соціального захисту, але потребує комплексного підходу. Необхідно врахувати всі виклики та ризики, що супроводжують цей процес, і забезпечити належне законодавче регулювання, прозорість та контроль за використанням державних ресурсів.

7.2. Рекомендації для уряду та законодавців

Соціальний захист ветеранів є важливою складовою державної політики України. Наразі чинна система надання пільг потребує оновлення та адаптації до сучасних викликів. Ветерани, як одна з найбільш вразливих категорій населення, мають право на отримання підтримки від держави, зокрема у формі пільг на проїзд та відведення земельних ділянок. Проте поточна система пільг часто не враховує реальні потреби ветеранів і має ряд недоліків, серед яких — складність процедур, нерівномірний розподіл ресурсів та відсутність достатньої гнучкості. Саме тому виникає необхідність у впровадженні більш ефективних механізмів, як-от монетизація пільг на проїзд та відведення земельних ділянок.

Перехід на систему монетизації пільг має кілька суттєвих переваг, які здатні покращити соціальний захист ветеранів та зробити його більш ефективним і справедливим.

Монетизація передбачає надання пільговикам грошових виплат, що розраховуються відповідно до середньої вартості послуг, на які вони мають право. Це означає, що пільговики самостійно вирішують, як використовувати виділені кошти, що дозволяє врахувати їхні індивідуальні потреби. Такий підхід стимулює раціональне використання ресурсів, оскільки ветерани, які зацікавлені в реалізації свого права на пільгу в дійсності, отримують її і надалі, а ті, які не відчують суттєвої потреби, отримують грошову виплату, яку можуть використовувати на свій власний розсуд (в тому числі за необхідності і на оплату проїзду). Це дозволяє уникнути зловживань та знижує навантаження на державний бюджет, адже за допомогою впровадження обліку пільговиків, хто користується пільгами в звичайному режимі, компенсація перевізникам буде становити меншу суму (у випадку монетизації пільги на проїзд).

Система монетизації сприяє адресності та справедливості надання пільг, що означає, що допомога в грошовому еквіваленті надходить саме тим, хто бажає користуватися своїми пільгами, які гарантовані законодавством, але через власні уподобання або об'єктивні перешкоди не може чи не бажає користуватися ними в дійсності. За умов вибору монетизації кошти спрямовуються конкретним особам, а не установам, що надають послуги (проїзд). Це підвищує ефективність соціальної підтримки, адже вона стає більш цільовою та зосередженою на реальних потребах ветеранів, та зменшує розмір витрат на компенсацію. Завдяки цьому уряд може краще контролювати процес надання пільг.

Перехід на можливість вибору монетизації пільг забезпечує рівномірний доступ до соціальної допомоги для всіх категорій пільговиків незалежно від місця проживання чи інших факторів. Нинішня система надання пільг на проїзд та відведення земельної ділянки, які передбачають безкоштовний доступ до громадського транспорту та безпосереднє відведення земельної ділянки на визначену діяльність, часто є обмеженою в невеликих містах або сільських районах, де транспортна інфраструктура розвинена слабо або ж обмежується бюрократизацією процедури, військовим станом, окупацією земель та замінованими територіями. Монетизація дозволяє забезпечити справедливий доступ до пільг, оскільки всі пільговики, які позбавлені можливості реалізувати своє право на пільгу, отримують однакові грошові виплати незалежно від умов життя в їхніх регіонах.

Монетизація пільг сприяє прозорості та підзвітності у використанні бюджетних коштів. Кошти виділяються безпосередньо пільговикам, що мінімізує можливість корупційних схем і зловживань у процесі розподілу пільг. Також монетизація дозволяє контролювати витрати бюджету, оскільки уряд може чітко бачити скільки коштів виділено на кожного пільговика та як вони використовуються. Це підвищує довіру громадян до державної системи соціального захисту і забезпечує більш раціональне використання державних ресурсів.

Реформування системи пільг в Україні є основним завданням для створення справедливої соціальної політики та забезпечення ефективного використання державних ресурсів. Ключовим елементом реформування системи пільг є впровадження обов'язкової системи обліку спожитих пільг, що включає розробку та запровадження електронних систем оплати проїзду та соціальних карток. Цей крок спрямований на підвищення прозорості у сфері соціальної підтримки та запобігання зловживанням. Впровадження електронних систем дозволить автоматизувати процеси надання пільг, забезпечить точний облік використаних ресурсів та допоможе уникнути нецільового використання коштів. Крім того, соціальні картки можуть стати ефективним інструментом для адресної допомоги, коли кошти або пільги будуть спрямовані виключно тим громадянам, які дійсно їх потребують.

Впровадження монетизації пільг в Україні має на меті досягнення кількох ключових цілей і передбачає участь різних сторін. Першою метою є забезпечення можливості для ветеранів, які не зацікавлені в реалізації своїх пільг у формі конкретних послуг, отримувати ці пільги у вигляді грошових виплат. Це дозволить ветеранам, які можуть не використовувати соціальні послуги або які вважають їх неактуальними для себе, отримувати грошову компенсацію відповідно до їхніх пільгових прав. Такий підхід забезпечить більшу гнучкість у використанні пільг, дозволяючи ветеранам самотійно вирішувати, як найкраще витратити ці кошти відповідно до своїх потреб та уподобань.

Це також сприятиме підвищенню задоволеності ветеранів від системи соціальної допомоги та забезпечить ефективніше використання наданих їм пільг.

Друга мета полягає в забезпеченні принципу соціальної справедливості при наданні послуг пільговим категоріям громадян. Важливо створити єдиний уніфікований механізм адресної допомоги, який гарантує високий рівень якості послуг і однакові умови для всіх отримувачів допомоги. Такий підхід дозволяє не лише систематизувати процес надання пільг, а й зменшити адміністративні затримки і підвищити загальний рівень довіри до соціальної системи.

Основні учасники впровадження монетизації включають державні органи, які відповідають за соціальну політику, місцеві органи влади, які безпосередньо здійснюють надання допомоги, а також комунальні та приватні підприємства, що надають соціальні послуги. Успішне впровадження цього проєкту вимагатиме тісної співпраці між усіма цими сторонами, чіткої координації дій і забезпечення належного рівня технічної та інформаційної підтримки для ефективного функціонування монетизації.

Для впровадження можливості вибору монетизації пільг на безкоштовний проїзд потрібно встановити справедливі розміри виплати. Справедлива виплата повинна відповідати реальним витратам ветеранів на проїзд у громадському транспорті. Для цього необхідно провести всебічний аналіз середніх витрат на транспортні послуги в різних регіонах України, враховуючи інфляцію та інші економічні фактори.

Аналіз витрат на транспортні послуги включає збір даних про витрати на проїзд у громадському транспорті по всіх областях і великих містах України. Це охоплює ціни на квитки, тарифні плани та спеціальні пропозиції, які можуть впливати на загальні витрати. Важливо також враховувати регіональні відмінності, оскільки витрати на проїзд можуть варіюватися залежно від місця проживання ветеранів, наприклад, у містах з високою вартістю життя ціни на транспорт можуть бути вищими порівняно з іншими.

Крім того, необхідно враховувати економічні умови, зокрема рівень інфляції, який може впливати на реальну вартість грошової виплати. Постійний моніторинг інфляційних показників допоможе коригувати виплату, щоб вона відповідала реальним витратам ветеранів. Вона має бути достатньою, але водночас не повинна перевищувати раціональні межі, щоб уникнути перевантаження бюджету.

Забезпечення доступності інформації та зручності отримання виплати є важливим аспектом для ефективного функціонування системи вибору монетизованих пільг для ветеранів. Інформація про умови та порядок отримання виплат повинна бути максимально доступною і зрозумілою для всіх. Щоб досягти цього, необхідно створити інформаційні центри та онлайн-платформи, які надаватимуть вичерпні відомості про процедуру отримання виплат. Ці центри і платформи мають стати основним джерелом інформації, де ветерани зможуть знайти відповіді на свої питання, дізнатися про вимоги та умови, а також подати заявки.

Процедура отримання коштів повинна бути максимально спрощеною, що допоможе забезпечити швидкість та ефективність процесу. Спрощення процедури включає зменшення бюрократичних перешкод, скорочення кількості необхідних документів і кроків для подачі заявки. Чіткість і зручність у процесі отримання виплати будуть сприяти тому,

що ветерани відчуватимуть підтримку та увагу з боку держави, що підвищить їх задоволеність і довіру до системи.

Моніторинг та контроль ефективності системи вибору монетизації є критично важливими для забезпечення її функціонування на належному рівні і задоволення потреб ветеранів. Після впровадження цієї системи слід здійснювати регулярний моніторинг, щоб оцінити ефективність та виявити можливі недоліки. Це передбачає створення спеціальних комісій, які будуть відповідальні за контроль за використанням коштів та за збір відгуків від ветеранів.

Спеціальні комісії повинні здійснювати постійний моніторинг використання фінансів, щоб забезпечити їх правильне та цільове використання відповідно до встановлених норм і стандартів. Важливо, щоб ці комісії мали доступ до детальної інформації про витрати та могли оперативно реагувати на будь-які відхилення від встановлених норм.

Крім того, необхідно організувати систематичний збір і аналіз відгуків від ветеранів. Це дозволить оперативно виявляти проблеми, з якими стикаються ветерани, та визначати їхні потреби і побажання. На основі отриманих даних можна вносити необхідні корективи.

Ветерани війни в Україні мають законне право на отримання земельних ділянок як одну з форм соціальної підтримки та компенсації за їхню службу. Однак наявна система відведення земельних ділянок часто супроводжується затяжними процедурами, бюрократичними перешкодами, неможливістю реалізації через воєнний стан та браком доступних ресурсів через заміновані території. У зв'язку з цим виникає потреба в альтернативних механізмах, які дозволять ветеранам ефективніше реалізувати свої права. Одним з таких механізмів є монетизація пільг на відведення земельних ділянок, яка передбачає можливість отримання одноразової грошової виплати замість земельної ділянки.

Запровадження механізму монетизації пільг на відведення земельних ділянок надасть ветеранам можливість вибору між отриманням земельної ділянки та грошовою компенсацією. Це нововведення забезпечить ветеранам значну свободу у прийнятті рішень і дозволить їм розпоряджатись отриманими коштами на власний розсуд.

Механізм монетизації пільг відкриє перед ветеранами широкі можливості. Наприклад, вони зможуть направити отримані кошти на придбання житла, що є важливим аспектом для забезпечення комфортних умов життя. Грошова компенсація також може бути витрачена на лікування або інші життєво важливі потреби. Загалом, можливість вибору між земельною ділянкою та грошовою компенсацією створює гнучкість у системі пільг, адаптуючи її до індивідуальних потреб і уподобань ветеранів. Це рішення дозволить ветеранам ефективніше розпоряджатися ресурсами та забезпечить їх соціальну підтримку відповідно до їхніх особистих обставин і пріоритетів.

Для впровадження можливості вибору монетизації пільг на відведення земельної ділянки необхідне спрощення та прискорення процесу реалізації цієї пільги. Існуюча процедура відведення земельних ділянок часто характеризується тривалістю та складністю, що спричиняє значні затримки в її реалізації. Бюрократичні перешкоди, неефективний розподіл земельних ресурсів і корупційні ризики суттєво ускладнюють процес отримання земельної ділянки. Впровадження одноразової грошової компенсації замість відведення земельних ділянок може значно спростити та прискорити процес надання пільг.

Це рішення дозволить зменшити адміністративні навантаження на державні органи, адже обробка заявок на грошову компенсацію буде менш ресурсомісткою порівняно з процесом відведення земельних ділянок.

Зменшення бюрократичних процедур також сприятиме зниженню корупційних ризиків, оскільки спрощення процесу унеможливить численні етапи, де можуть виникати зловживання. Грошова компенсація забезпечить швидший і прозоріший механізм підтримки ветеранів, адже вона не вимагатиме тривалого процесу відведення та оформлення земельних ділянок.

Система вибору монетизації пільг для ветеранів дозволить забезпечити рівний доступ до соціальної підтримки для всіх ветеранів незалежно від їхнього місця проживання або можливостей забезпечення земельними ресурсами. Впровадження грошової компенсації створює справедливий підхід до розподілу ресурсів, оскільки дозволяє уникнути нерівності в доступі до земельних ділянок. У містах із замінованими територіями, де земельні ресурси є дефіцитними, можливість отримати земельну ділянку може бути значно обмеженою. Грошова компенсація забезпечить всім ветеранам рівні можливості отримання допомоги у формі, яка відповідає їхнім індивідуальним потребам.

Необхідно створити чіткий і зрозумілий механізм подання заявок для вибору між земельною ділянкою та грошовою компенсацією. Це передбачає розробку спеціальних форм для подання заявок, які будуть спрощувати процес і зменшувати ймовірність помилок. Крім того, важливо забезпечити наявність детальних інструкцій для ветеранів, щоб вони могли легко зрозуміти всі етапи процесу і вимоги, що висувуються до заявок. Для підтримки ветеранів у прийнятті обґрунтованого рішення слід організувати консультаційні служби, які нададуть необхідну інформацію і допомогу на всіх етапах подання заявки. Система повинна бути прозорою та доступною, щоб уникнути плутанини і забезпечити оперативний процес обробки заявок. Це включає швидке реагування на подані заявки та забезпечення зворотного зв'язку для кожного заявника.

Зменшення бюрократичних бар'єрів у процесі монетизації також вимагає автоматизації та цифровізації процесів. Впровадження електронних платформ для подання заявок, обробки даних і нарахування виплат суттєво спростить та прискорить ці процеси. Такий підхід дозволить зменшити навантаження на державні органи, забезпечуючи їхню ефективність та оперативність у наданні пільг. Автоматизовані системи зменшать ймовірність помилок, скоротять час обробки запитів і сприятимуть більш швидкому і точному нарахуванню виплат, що позитивно вплине на загальну ефективність адміністративних процедур.

Необхідно регулярно проводити оцінку ефективності системи монетизації пільг. Цей процес включає всебічний аналіз впливу на ветеранів, детальний моніторинг витрат та виявлення можливих проблем чи недоліків у реалізації програми. Систематичний збір відгуків від ветеранів та інших зацікавлених сторін стане важливим інструментом для виявлення проблемних аспектів і внесення відповідних коректив.

Процедура оцінки повинна охоплювати не тільки кількісні показники, як-от витрати та швидкість обробки заявок, а й якісні аспекти, зокрема рівень задоволеності ветеранів і ефективність соціальної підтримки. Аналіз цих даних дозволить своєчасно вносити зміни та вдосконалювати політику, забезпечуючи таким чином максимальну користь і підтримку для ветеранів. Регулярне оновлення та коригування програми з урахуванням отриманих відгуків сприятиме підвищенню її ефективності та відповідності потребам бенефіціарів.

Також слід встановити розмір грошової компенсації за земельну ділянку.

По-перше, необхідно провести ринкову оцінку земельних ділянок. Оцінка має базуватися на середній вартості земельних ділянок в різних регіонах країни, враховуючи їхнє розташування, площу, цільове призначення та інші важливі фактори. Це дозволить визначити об'єктивну вартість земельної ділянки і відповідно розрахувати справедливий розмір компенсації.	По-друге, слід враховувати тенденції зміни вартості земель та економічну ситуацію в країні. Регулярне оновлення розміру компенсації з урахуванням інфляції та коливань ринку дозволить підтримувати актуальність і справедливість виплат. Оновлення розміру компенсації має відбуватися на основі періодичних досліджень і звітів, що забезпечить коректність фінансових розрахунків.
По-третє, важливо забезпечити прозорість і чіткість процесу визначення та виплати грошової компенсації. Публічне оприлюднення інформації про методику розрахунку компенсацій, а також регулярний моніторинг і звітність про використання коштів допоможе забезпечити довіру до системи та підвищити її ефективність.	

Впровадження цих рекомендацій забезпечить справедливий, прозорий і ефективний процес монетизації пільг на відведення земельних ділянок, що, у свою чергу, сприятиме покращенню соціального захисту ветеранів та реалізації їхніх прав.

Отже, впровадження системи вибору монетизації пільг для ветеранів в Україні є важливим кроком до удосконалення соціального захисту цієї категорії громадян. Аналіз наявних систем і практик свідчить про необхідність реформування, яке враховує реальні потреби ветеранів та економічні реалії.

Переходячи до системи монетизації, державі потрібно забезпечити справедливі розміри компенсацій, які відповідають реальним витратам ветеранів на проїзд та еквівалент вартості земельної ділянки. З метою підвищення доступності та ефективності системи необхідно створити зручні інформаційні центри та онлайн-платформи для надання відомостей про умови отримання компенсацій. Процедура отримання коштів має бути максимально спрощеною, що допоможе уникнути бюрократичних перешкод і підвищити задоволеність ветеранів від системи соціальної підтримки.

Для забезпечення успішної реалізації системи монетизації необхідно здійснювати регулярний моніторинг її ефективності, аналізувати витрати, збирати відгуки від ветеранів і вносити корективи. Це дозволить оперативно реагувати на проблеми та забезпечити відповідність програми реальним потребам бенефіціарів.

Таким чином, впровадження монетизації пільг є стратегічно важливим для забезпечення справедливого, ефективного і прозорого соціального захисту ветеранів, що відповідатиме сучасним вимогам і реальним потребам цієї важливої категорії громадян.

7.3. Подальші кроки для впровадження програми

Подальші кроки для впровадження програми вибору монетизації пільг повинні враховувати не лише законодавчі та організаційні аспекти, а й реальні потреби та очікування громадян. Це передбачає детальне опрацювання механізмів реалізації програми, розробку чітких процедур для забезпечення прозорості та ефективності, а також активну комунікацію з потенційними отримувачами пільг. Успішна реалізація цієї програми дозволить не тільки підвищити рівень задоволеності громадян, а й забезпечити оптимальне використання державних ресурсів, що є важливим чинником для сталого розвитку соціальної політики в Україні.

Реформування системи соціальних пільг в Україні є критично важливим завданням, яке вимагає всебічного підходу та поетапної реалізації. Першим доцільним кроком у реалізації реформи є проведення детального аналізу категорій громадян, які наразі користуються соціальними пільгами.

Наступним етапом є підготовка змін до Державного бюджету України та Бюджетного кодексу. Ці зміни повинні передбачати фінансування монетизації, визначити джерела коштів і встановити механізми їхнього розподілу. Важливо, щоб фінансування нової системи було чітко прописано, щоб уникнути непорозумінь і забезпечити належне фінансування програми на всіх рівнях.

Після цього необхідно забезпечити підтримку з боку суспільства через проведення комплексної PR-кампанії. Це включає пояснення переваг нової системи вибору між реалізацією свого права на пільгу в натуральній формі та грошовому еквіваленті, роз'яснення змін у соціальній політиці та відповіді на питання, які можуть виникнути у громадян. Формування позитивної суспільної думки допоможе зменшити опір змінам і уникнути соціального напруження, яке може виникнути в процесі реформування.

Коли зміни до Бюджетного кодексу та Державного бюджету будуть підготовлені та схвалені, їх потрібно офіційно впровадити. Це включає затвердження змін на законодавчому рівні та подальше впровадження цих змін у роботу фінансових і соціальних органів влади. На цьому етапі важливо забезпечити, щоб усі органи, відповідальні за надання соціальної допомоги, мали чіткі інструкції щодо нових правил і процедур.

Необхідно також провести масштабну PR-кампанію та роз'яснювальну роботу серед населення. Це передбачає поширення інформаційних матеріалів, проведення зустрічей з громадянами та громадськими організаціями, щоб люди розуміли, чому і як змінюється система пільг, які переваги вони отримують і як скористатися новою адресною допомогою.

Місцеві органи влади повинні бути готові до впровадження нової системи соціальної допомоги. Це включає навчання персоналу, адаптацію місцевих бюджетів і фінансових планів, а також формування інфраструктури для надання адресної грошової допомоги. Важливо, щоб місцеві органи влади були забезпечені всіма необхідними ресурсами для успішного впровадження реформи на місцях.

Необхідно створити програмне забезпечення, яке буде функціонувати як основна платформа для вибору та управління пільгами. Це програмне забезпечення має включати інтерфейс для користувачів, який дозволить громадянам зручно вибирати між монетизацією пільг на проїзд та земельними ділянками, а також подавати заявки на отримання відповідних пільг.

Користувацький інтерфейс повинен бути інтуїтивно зрозумілим та зручним для навігації, щоб забезпечити легкий доступ до всіх функцій програми. У систему потрібно вбудувати механізми перевірки документів та інформації, що подається користувачами, для уникнення можливих зловживань та помилок. Важливо також розробити систему обробки запитів і зворотного зв'язку, щоб оперативно реагувати на потреби та проблеми користувачів.

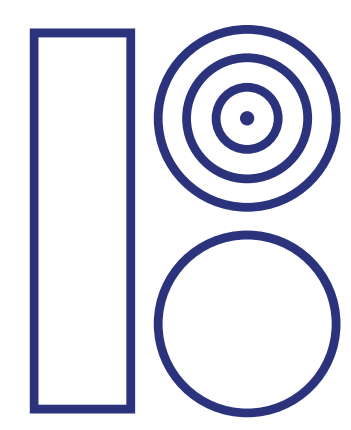
Забезпечення інтеграції нової системи з наявними державними реєстрами та базами даних є наступним важливим кроком. Інтеграція повинна бути виконана таким чином, щоб забезпечити безперешкодний обмін даними між новою платформою та вже наявними інформаційними системами. Це дозволить автоматично оновлювати дані про пільговиків, їхні права та статуси, а також забезпечить узгодженість інформації на всіх рівнях управлінської системи.

Інтеграція з наявними базами даних передбачає створення інтерфейсів для обміну даними та синхронізації інформації. Необхідно провести тестування інтеграційних процесів, щоб упевнитися в їхній безвідмовності та точності. Особливу увагу слід приділити забезпеченню цілісності даних та запобіганню можливим технічним збоям, які можуть вплинути на роботу програми.

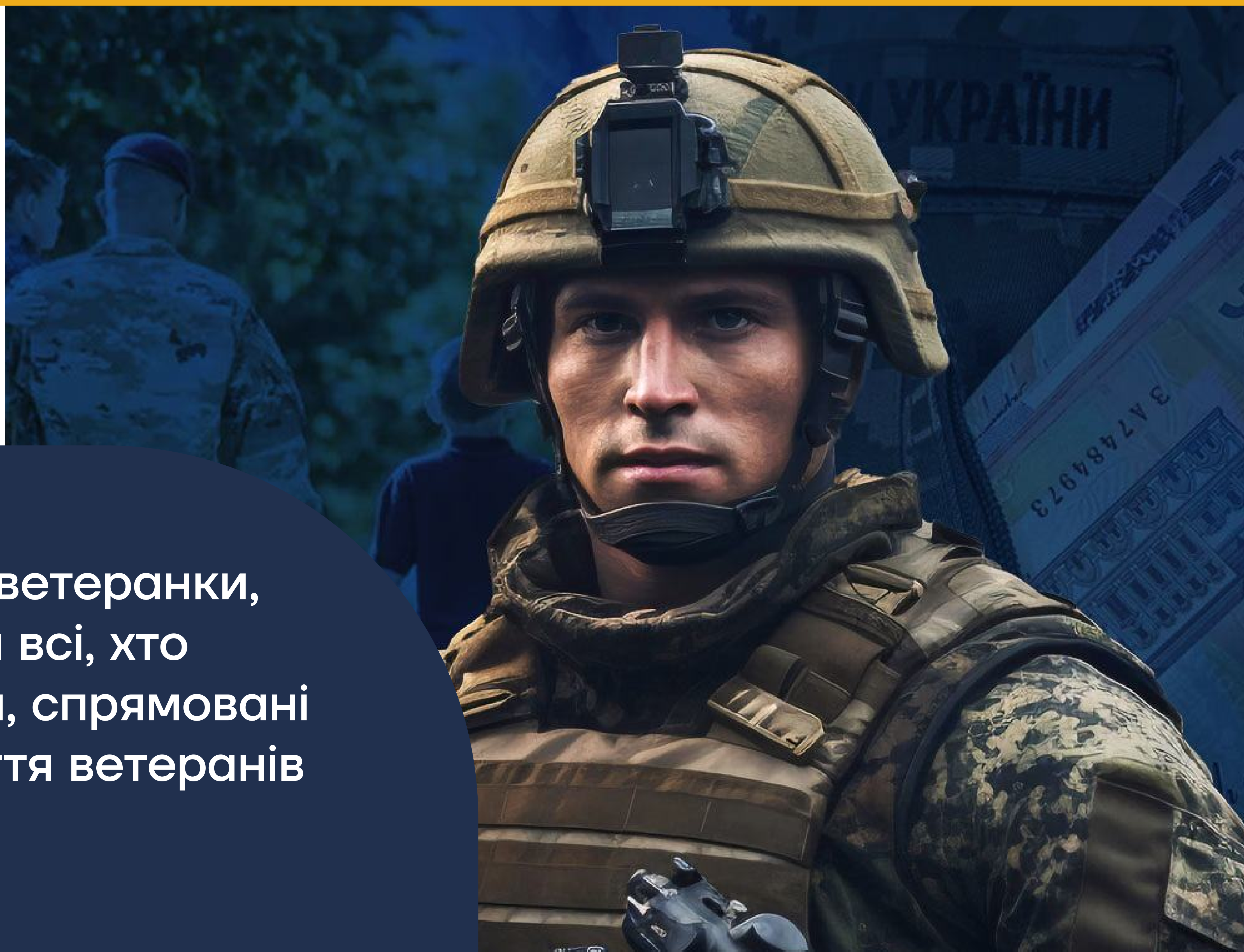
Також необхідне пілотне тестування електронного ресурсу для подачі заявок. У результаті здійснити збір та аналіз даних про використання платформи та відгуки користувачів. Це дозволяє виявити проблеми та недоліки, які слід усунути для покращення програми перед її повномасштабним впровадженням.

Після впровадження реформи необхідно регулярно проводити моніторинг і оцінку її результативності. Це дозволить виявляти проблеми на ранніх стадіях і оперативно вносити необхідні корективи. Моніторинг може включати аналіз фінансових звітів, соціологічні опитування, оцінку впливу реформи на рівень життя пільговиків та інші методи оцінки. Такий підхід забезпечить ефективне управління програмою адресної допомоги та дозволить досягти поставлених цілей соціальної політики.

МРІЯ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Шановні ветерани, ветеранки, колеги, партнери та всі, хто підтримує ініціативи, спрямовані на покращення життя ветеранів України!

Ми завершуємо роботу над цією Білою книгою, сподіваючись, що представлені рекомендації та аналітичні матеріали стануть корисними для розробки ефективної політики монетизації пільг для ветеранів. Наші зусилля спрямовані на те, щоб забезпечити більш прозору, справедливу та доступну систему, яка сприятиме економічному та соціальному розвитку України, а також підвищить якість життя наших Захисників, Захисниць та їхніх родин.

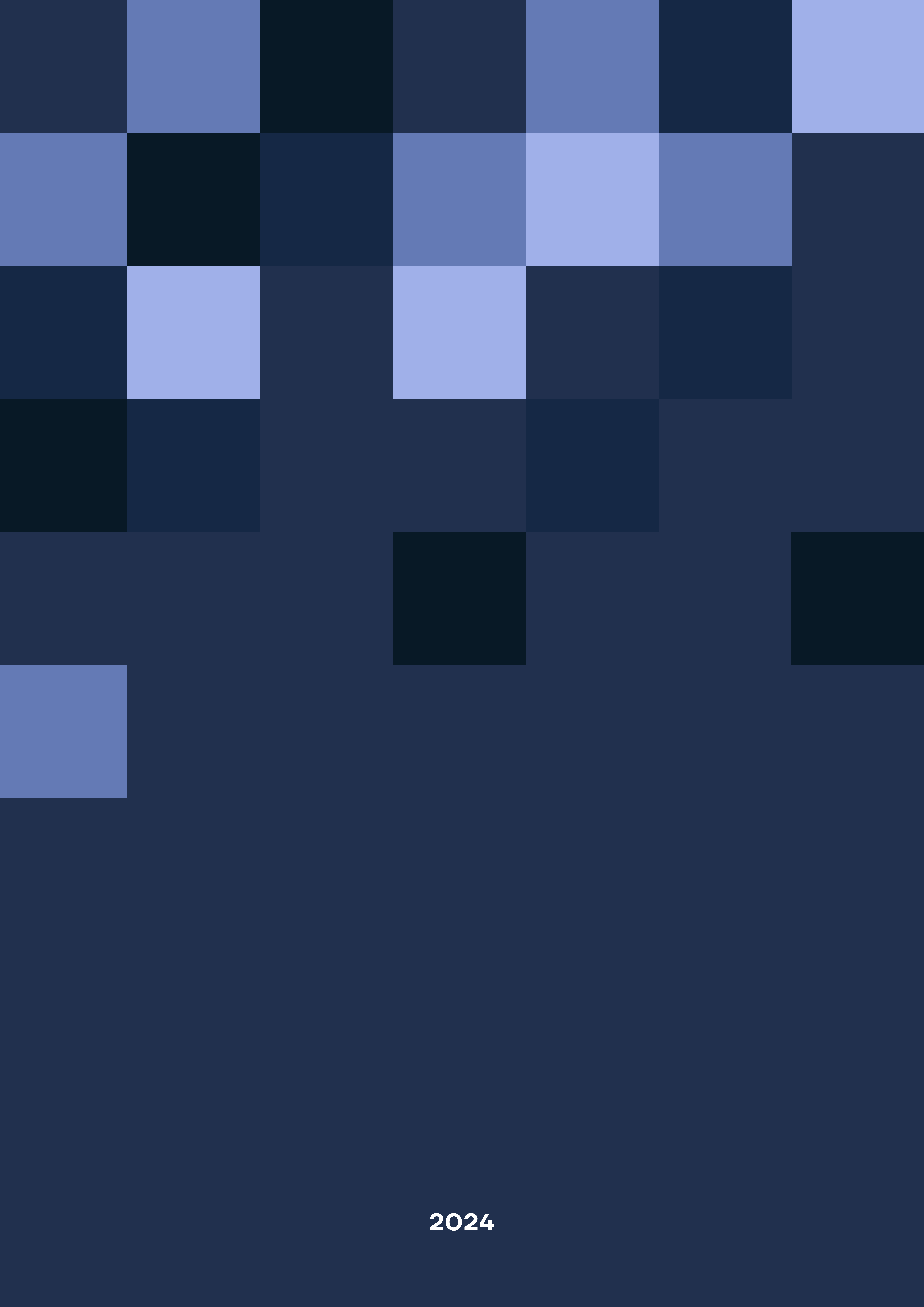
Ми запрошуємо всіх зацікавлених осіб до обговорення та спільної роботи над впровадженням запропонованих змін. Ваші коментарі, пропозиції та відгуки є важливою складовою подальшого вдосконалення цієї програми.

Ви можете надати зворотний зв'язок у довільній формі шляхом надсилання електронного листа на електронну скриньку: info@mriyaukraine.com.ua (просимо вказати «Біла книга» у темі листа).

Ми будемо вдячні за ваш внесок у цей важливий процес та готові відповісти на всі питання і зауваження, що допоможуть зробити впровадження монетизації пільг максимально ефективним.

Команда Українського об'єднання «Мрія»

Нотатки

2024